Podlaskie Wieści Oświatowe

Nr 9 (200) ISSN 1509-3336 październik 2017

14 października 2017 r.

W numerze:

Informacje

Zmiany w edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi 4
Pamiętajmy o godle i barwach narodowych 9

Wydarzenia

Dzień Edukacji Narodowej 13
Hołd Sybirakom - ,,Ojczyzna w naszych sercach i pamięci" 16
Z Białegostoku na Międzynarodową Olimpiadę Geograficzną 17

Nauczanie i Wychowanie

Bo Ty jesteś zdolny, ale leniwy 18
Pomyślmy chwilę o ocenianiu 19
O wychowawczej roli nie tylko szkoły 19
Cykl zajęć ,, Spotkania z Leonem" 20
Dobre maniery znamy i nimi się wyróżniamy 22
Potrzeby i aspiracje edukacyjne mieszkańców Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego; odsłona pierwsza 23

Projekty edukacyjne

Projekt ,,Erasmus+" realizowany w Szkole Podstawowej nr 47..... 25
Przedszkolak bez zabawek? 26

Kształcenie zawodowe

Jeden gram praktyki lepszy niż tona teorii - staże zagraniczne uczniów Zespołu Szkół Technicznych w Białymstoku 27

Szanowni Czytelnicy Podlaskich Wieści Oświatowych

W trosce o jak najwyższą jakość naszego pisma zapraszamy serdecznie do aktywnego uczestniczenia w jego redagowaniu. Prosimy o nadsyłanie artykułów dotyczących zagadnień:
sposobu realizacji kierunków polityki oświatowej państwa określonych przez Panią Minister Annę Zalewską, przedsięwzięć wychowawczych, szczególnie w zakresie krzewienia wartości patriotycznych, ciekawych i innowacyjnych rozwiązań realizowanych w szkołach i placówkach, propagowania wśród dzieci i młodzieży czytelnictwa.

Mamy nadzieję, że materiały te staną się inspiracją dla tych, którzy jej potrzebują. Jednocześnie będzie to okazja do podzielenia się z innymi swoimi działaniami.

Zespół redakcyjny Podlaskich Wieści Oświatowych

Miesięcznik Kuratorium Oświaty w Białymstoku Rynek Kościuszki 9, 15-950 Białystok
tel. (85) 748 48 48, fax (85) 748 48 49, e-mail: kuratorium@kuratorium.bialystok.pl, www.kuratorium.bialystok.pl

Skład kolegium redakcyjnego: Bożena Arłukiewicz, Maryla Boćkowska, Grażyna Czyżewska, Dariusz Daniluk, Jolanta Górska, Tadeusz Halicki, Maritta Kossakowska, Jolanta Broda, Anna Móżdżyńska, Marek Onoszko, Lucja Orzechowska, Krzysztof Ostrowski, Maria Pawełko, Barbara Pietraszuk, Alicja Witkowska .

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i zmiany tytułów, nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.

Skład i druk: Drukarnia ARES s.c. R. i A. Józefowicz, ul.Włościańska 58, 15-199 Białystok, tel. 856 754 305,
e-mail: andrzej@aresdruk.pl, www.aresdruk.pl
Nakład: 800 egz

Szanowni Państwo,
Dyrektorzy, Nauczyciele i Pracownicy szkół, przedszkoli oraz placówek oświatowych w województwie podlaskim

14 października, w rocznicę powołania Komisji Edukacji Narodowej, świętujemy Dzień Edukacji Narodowej. Tego dnia przyjmują Państwo piękne podziękowania i życzenia. Wierzę, że wszelkie słowa uznania kierowane pod Państwa adresem budzą radość i być może wzruszenie. Życzę Państwu takich chwil jak najwięcej.

To piękne święto jest doskonałą okazją, aby przypomnieć o okolicznościach powstania, znaczeniu i funkcjonowaniu Komisji Edukacji Narodowej.

14 października 1773 r. król Stanisław August Poniatowski powołał **Komisję Edukacji Narodowej, a właściwie Komisję nad Edukacją Młodzi Szlacheckiej Dozór Mającą** - bo tak brzmiała jej pełna nazwa. Pomysłodawcą przedsięwzięcia był ksiądz Hugo Kołłątaj. Akt powołania Komisji Edukacji Narodowej wydał Sejm zatwierdzający jednocześnie I rozbiór Polski. Uznano, że w obliczu narodowej tragedii reforma oświaty jest najważniejszym sposobem ratowania państwa.

Powstanie Komisji Edukacji Narodowej z inicjatywy Stanisława Augusta Poniatowskiego wynikało nie tylko z oświeceniowej myśli króla. Powód do zmian dał Watykan. 21 lipca 1773 bullą papieża Klemensa XIV zniesiony został zakon jezuitów, który w wielu państwach zajmował się nauczaniem młodzieży. W Polsce uporać się z tym nagłym problemem musiał obradujący właśnie Sejm Rozbiorowy. Postanowiono, by majątek i kadrę nauczycielską zlikwidowanego zakonu przeznaczyć na cele edukacyjne. W ten sposób 14 października 1773 powołano do życia pierwszą na terenach Rzeczpospolitej, ale i w Europie instytucję o charakterze dzisiejszego ministerstwa edukacji. Początkowo w skład Komisji wchodziło 8 osób. Należeli do niej najwięksi ówcześni myśliciele: biskup wileński Ignacy Masalski, biskup płocki Michał Poniatowski, książę August Sułkowski, kanclerz litewski Joachim Chreptowicz, pisarz Ignacy Potocki, książę Adam Kazimierz Czartoryski, były kanclerz koronny Andrzej Zamoyski i starosta kopanicki Antoni Poniński.

Opracowano wówczas nowe programy edukacji wprowadzając przedmioty takie, jak: mechanika, rolnictwo, chemia, botanika, zoologia, prawo oraz nauka moralna. Zreformowano cały system kształcenia. KEN powołała Szkoły Główne – Koronną i Litewską, Komisja nadzorowała również szkoły średnie i elementarne. W szkołach kładziono nacisk na zdobywanie wiedzy praktycznej i poszerzanie horyzontów uczniów.

„Ogólnie w każdej nauce profesorowie starać się i dozierać powinni, aby ich uczniowie więcej na rozum i pojęcie, niźli na pamięć uczyli się” – KEN zalecała nauczycielom.

Warto pamiętać, że we wszystkich szkołach wykładano w języku polskim. Dzięki temu wychowano nowe pokolenie Polaków świadomych swojej tożsamości, mimo pogarszającej się sytuacji politycznej i trwającej ekspansji zaborców. Kadra nauczycielska jeszcze przez lata kontynuowała tajne nauczanie w duchu dorobku Komisji. Z podręczników wydawanych przez Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych korzystali jeszcze nawet Adam Mickiewicz i Bolesław Prus.

„Żaden inny kraj w Europie nie mógł pochwalić się systemem wychowawczym równie solidnym i tak zuchwale nowatorskim”- pisał Jean Fabre, francuski humanista i pedagog.

Niestety, wraz z powolnym rozpadem Rzeczypospolitej wpływy Komisji malały. Porządkowanie szkolnictwa przerwały rozbiory. Konfederacja Targowicka całkowicie pozbawiła Komisję jej praw.

14 października w rocznicę powołania Komisji Edukacji Narodowej warto mieć na uwadze także fakty historyczne, które jednoznacznie określają rangę i powagę naszego Święta.

Szanowni Państwo, proszę przyjąć wyrazy uznania i uszanowania. Życzę Państwu radości z wykonywanej pracy i dumy, że w swoim zawodzie macie Państwo możliwość kształcić ducha i serca Polaków, dziś jeszcze uczących się, za chwilę pracujących dla naszej Ojczyzny.

Jadwiga Mariola Szczypiń
Podlaski Kurator Oświaty

Zmiany w edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Rok szkolny 2017/18 to początek wdrażania zmian dotychczasowego ustroju szkolnego. Zmiany dotyczą również organizacji edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W niniejszym artykule znajdziecie Państwo najważniejsze z nich.

INDYWIDUALNE NAUCZANIE

Zasady dotyczące organizacji indywidualnego nauczania określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz.U. poz. 1616), które weszło w życie z dniem 1 września 2017 r. Z tej formy nauczania mają prawo skorzystać **uczniowie niemogący uczęszczać do szkoły w zwyczajnym trybie**, ponieważ utrudnia im to stan ich zdrowia.

W stosunku do wcześniej obowiązującego rozporządzenia, w nowym zniknął z § 5 zapis umożliwiający realizację części zajęć na terenie szkoły lub przedszkola, w sytuacjach gdy orzeczenie dopuszczało taką alternatywę. Uczeń chory, który z poradni psychologiczno-pedagogicznej otrzymał orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego **realizuje zajęcia edukacyjne w domu.**

Za organizację indywidualnego nauczania odpowiada dyrektor. Ustala (w porozumieniu z organem prowadzącym) zakres oraz czas zajęć. Ma obowiązek zasięgnąć opinii rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia w zakresie czasu prowadzenia zajęć indywidualnego nauczania.

Zajęcia indywidualnego nauczania są prowadzone z uczniem przez nauczycieli, którym dyrektor szkoły powierzy prowadzenie tych zajęć, z tym że w przypadku przedszkoli i klas I–III szkoły podstawowej – jednego lub dwóch.

Tygodniowy wymiar godzinowy zajęć wynosi:

– w przypadku indywidualnego przygotowania przedszkolnego od 4 do 6 godzin,
– dla uczniów klas I–III szkoły podstawowej od 6 do 8 godzin,
– dla uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej od 8 do 10 godzin,
– dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej od 10 do 12 godzin,
– dla uczniów szkół ponadpodstawowych od 12 do 16 godzin.

W przypadku przedszkolaków i uczniów klas I–III zajęcia realizuje się przez co najmniej dwa dni w tygodniu, pozostali uczniowie mają je rozłożone na co najmniej trzy dni. Dyrektor może ustalić zarówno wyższy, jak i niższy tygodniowy wymiar zajęć – w pierwszym przypadku potrzebuje zgody organu prowadzącego, w drugim zaś robi to na wniosek rodziców bądź pełnoletniego ucznia.

Bez zmian pozostał przepis zobowiązujący do organizowania uczniowi objętemu nauczaniem indywidualnym różnych form uczestniczenia w życiu przedszkola lub szkoły. Nauczyciele prowadzący zajęcia indywidualnego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania mają obowiązek obserwowania funkcjonowania dziecka lub ucznia w zakresie możliwości jego uczestniczenia w życiu przedszkolnym lub szkolnym. Dyrektor zaś, uwzględniając aktualny stan zdrowia dziecka lub ucznia oraz wnioski nauczycieli z obserwacji, w uzgodnieniu z rodzicami dziecka lub ucznia albo z pełnoletnim uczniem, podejmuje działania umożliwiające jego kontakt z dziećmi lub uczniami w oddziale przedszkolnym lub szkolnym. W szczególności umożliwia mu udział w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, uroczystościach i imprezach.

Zawieszenie lub zaprzestanie nauczania indywidualnego

Na wniosek rodziców dziecka lub ucznia albo pełnoletniego ucznia i na podstawie dołączonego do wniosku zaświadczenia lekarskiego, z którego wynika, że stan zdrowia dziecka lub ucznia uległ czasowej poprawie i umożliwia mu uczęszczanie do przedszkola lub szkoły, dyrektor **zawiesza organizację indywidualnego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania** na okres wskazany w zaświadczeniu lekarskim. Dyrektor **zaprzestaje organizacji indywidualnego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania**, na wniosek rodziców dziecka lub ucznia albo pełnoletniego ucznia i na podstawie dołączonego do wniosku zaświadczenia lekarskiego, z którego wynika, że stan zdrowia dziecka lub ucznia umożliwia uczęszczanie do przedszkola lub szkoły. W takim przypadku dyrektor ma obowiązek powiadomić o tym poradnię, w której działa zespół, który wydał orzeczenie oraz organ prowadzący przedszkole lub szkołę.

Zajęcia indywidualnego przygotowania przedszkolnego i zajęcia indywidualnego nauczania dla dzieci i uczniów posiadających orzeczenie wydane przed dniem 1 września 2017 r., mogą być organizowane odpowiednio w przedszkolu lub szkole, jeżeli:

1) w orzeczeniu tym wskazano możliwość realizacji indywidualnego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania w pomieszczeniu odpowiednio w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego lub szkole,
2) odpowiednio przedszkole, inna forma wychowania przedszkolnego lub szkoła dysponuje pomieszczeniem, w którym mogą odbywać się zajęcia dla tego dziecka lub ucznia

– do końca okresu na jaki zostało wydane to orzeczenie, **nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego 2017/2018**.

WARUNKI ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO

Kolejnym aktem prawnym regulującym pracę z uczniami o spec-

jalnych potrzebach edukacyjnych jest rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. poz. 1578). Z art. 127 ust. 3 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe ((Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.) wprost wynika konieczność opracowania dla ucznia objętego kształceniem specjalnym indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego, uwzględniającego zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie takiej formy kształcenia. Elementy, które powinny znaleźć się w programie, określa § 6 w.w rozporządzenia. Warto tu wspomnieć o kilku zmianach wobec dotychczas obowiązujących przepisów:

-wprowadzono obowiązek określenia w programie **zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,** organizowanych dla klas VII–VIII szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych;

-wskazano, że **program musi określać sposób dostosowania warunków kształcenia do potrzeb ucznia** – chodzi tu przede wszystkim o rozwiązania i wyposażenie, których wykorzystanie usprawni pracę;

-dodano **możliwość planowania zajęć prowadzonych indywidualnie lub w grupie do pięciorga dzieci**, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części artykułu.

Zobowiązano też zespół do obowiązkowego **określenia w IPET rodzaju i sposobu dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju niepełnosprawności.**

Jak stanowi § 6 ust. 3 rozporządzenia, **program edukacyjno-terapeutyczny opracowywany jest przez zespół**, który tworzą nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem. Zmianą wobec dotychczasowych przepisów jest tu doprecyzowanie, że w skład owego zespołu wchodzą także wychowawcy pracujący w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i podobnego rodzaju placówkach. Zapisy w rozporządzeniu zobowiązują zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z dzieckiem niepełnosprawnym do spotkań **nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym.** Zespół opracowuje program edukacyjno-terapeutyczny po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. **Wielospecjalistyczna ocena powinna uwzględniać w szczególności:**

1) **indywidualne potrzeby** rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia ucznia;

2) w zależności od potrzeb, **zakres i charakter wsparcia** ze strony nauczycieli, specjalistów, asystentów lub pomocy nauczyciela;

3) **przyczyny niepowodzeń** edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu przedszkolnym lub szkolnym, a **w przypadku ucznia realizującego wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne indywidualnie lub w grupie liczącej do 5 uczniów**, zgodnie ze wskazaniem zawartym w programie – **także napotykane trudności w zakresie włączenia ucznia w zajęcia realizowane wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym, oraz efekty działań podejmowanych w celu ich przezwyciężenia**.

Do współpracy przy tworzeniu IPET, jeśli zaistnieje taka potrzeba, można zaprosić:

1) na wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka – przedstawiciela poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, asystenta lub pomoc nauczyciela;

2) na wniosek lub za zgodą rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia – inne osoby, w szczególności lekarza, psychologa, pedagoga, logopedę lub innego specjalistę.

Poza stworzeniem indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego zespół musi okresowo weryfikować podejmowane działania. Co najmniej dwa razy w roku szkolnym dokonywać **okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia**, uwzględniając ocenę efektywności programu oraz, w miarę potrzeb, dokonywać modyfikacji programu.

Pamiętajmy, że zgodnie z rozporządzeniem, **rodzice ucznia albo pełnoletni uczeń mają prawo uczestniczyć w spotkaniach zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji programu oraz dokonywaniu wielospecjalistycznych ocen.** Dyrektor przedszkola, szkoły lub ośrodka musi zawiadomić pisemnie rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w tym spotkaniu.

Rodzice ucznia albo pełnoletni uczeń otrzymują kopię wielospecjalistycznych ocen i programu.

Na nowych zasadach organizowane jest "nauczanie indywidualne" na terenie szkoły dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczeń niepełnosprawny dostaje orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dostaje natomiast orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego. Sama niepełnosprawność nie stanowi bowiem przeszkody w uczęszczaniu na zajęcia szkolne. Jeśli z indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia wynika potrzeba objęcia go z niektórych przedmiotów indywidualnymi zajęciami edukacyjnymi lub zajęciami w grupie liczącej do 5 uczniów, to takie zajęcia szkoła ma obowiązek zapewnić.

Rozwiązanie to nie wymaga orzeczenia o nauczaniu indywidualnym. Potrzeba taka musi zostać natomiast wskazana w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym opracowywanym w szkole dla każdego ucznia z niepełnosprawnością. Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny określa, w zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psycho-fizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z dokonanych przez zespół wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia – wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne, które są realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów.

Do 30.09.2017 r. zobowiązano przedszkola/szkoły do dostosowania do nowych wymogów indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, opracowanych na podstawie dotychczasowych przepisów.

Inne zmiany:

Przedłużono naukę uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w szkole podstawowej do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 20. rok życia – (dotychczas do 18 roku), zaś w szkole ponadpodstawowej – do 24. roku życia. Jest to naturalna konsekwencja wydłużenia o dwa lata szkoły podstawowej. Dotychczasowe przepisy przewidywały, że kształcenie specjalne w sześcioklasowej szkole podstawowej może być prowadzone do 18. r.ż., w gimnazjum do 21. r.ż., zaś w szkole ponadgimnazjalnej do 24 r.ż..

Przypominam przy okazji, że w przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający **orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności sprzężone,** zatrudnia się dodatkowo:

1) nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych lub specjalistów albo
2) asystenta nauczyciela prowadzącego zajęcia w klasach I–III szkoły podstawowej lub asystenta wychowawcy świetlicy albo
3) pomoc nauczyciela
– z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

POMOC PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA

Od 1 września 2017 r. obowiązuje również rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. poz. 1591). Nowe przepisy kładą większy nacisk na czynniki środowiskowe i predyspozycje ucznia. Doprecyzowują zadania nauczycieli w zakresie rozpoznawania indywidualnych potrzeb uczniów oraz wskazują, że pomoc ta polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.

Podobnie jak dotychczas, pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor przedszkola/szkoły, a korzystanie z niej jest **dobrowolne i nieodpłatne**. Pomoc ta udzielana jest z inicjatywy:

1) ucznia;
2) rodziców ucznia;
3) dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki;
4) nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty prowadzących zajęcia z uczniem;
5) pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolnej;
6) poradni;
7) asystenta edukacji romskiej;
8) pomocy nauczyciela;
9) asystenta nauczyciela lub asystenta wychowawcy świetlicy;
10) pracownika socjalnego;
11) asystenta rodziny;
12) kuratora sądowego;
13) organizacji pozarządowej, innej instytucji lub podmiotu działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Katalog ten – jak widać - poszerzono o asystenta nauczyciela i asystenta wychowawcy świetlicy oraz organizacje pozarządowe, inne instytucje lub podmioty działające na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Do wcześniej wymienionych w rozporządzeniu form udzielania pomocy psychologiczno –pedagogicznej dodano:

-zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się;

-zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne organizowane dla uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu społecznym;

-zindywidualizowaną ścieżkę realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego oraz zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia - dla uczniów, którzy mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikające w szczególności ze stanu zdrowia nie mogą realizować wszystkich zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Zindywidualizowana ścieżka

Zindywidualizowana ścieżka obejmuje zajęcia edukacyjne prowadzone indywidualnie z uczniem oraz zajęcia z klasą. **Objęcie ucznia zindywidualizowaną ścieżką wymaga opinii publicznej poradni psychologiczno - pedagogicznej**, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie. Do wniosku o wydanie opinii należy dołączyć uzasadniającą go dokumentację, w szczególności określającą:

a) trudności w funkcjonowaniu ucznia w przedszkolu/szkole;
b) opinie nauczycieli, wychowawców i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem;
c) w przypadku ucznia obejmowanego zindywidualizowaną ścieżką ze względu na stan zdrowia – także wpływ przebiegu choroby na jego funkcjonowanie w przedszkolu/szkole oraz ograniczenia w zakresie możliwości udziału odpowiednio w zajęciach wychowania przedszkolnego lub zajęciach edukacyjnych wspólnie z rówieśnikami.

Wydanie opinii przez poradnię poprzedzone jest analizą funkcjonowania ucznia uwzględniającą efekty udzielanego dotychczas wsparcia. Rozporządzenie wskazuje także elementy, jakie muszą się w takiej opinii znaleźć: przede wszystkim czas i zakres objęcia dziecka zindywidualizowaną ścieżką kształcenia (nie dłużej niż rok) oraz działania, które należy podjąć, aby mu pomóc. **Opinia ta jest obligatoryjna dla dyrektora szkoły.**

Zindywidualizowana ścieżka obejmuje wszystkie zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne, które są realizowane:
1) wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym oraz
2) indywidualnie z uczniem.

Zadaniem nauczycieli będzie **podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę funkcjonowania ucznia i bieżąca analiza postępów** w tym zakresie. Pamiętajmy, że nie wszyscy mogą skorzystać z takiej formy pomocy (nie otrzymają jej np. uczniowie objęci indywidualnym nauczaniem bądź kształceniem specjalnym).

Istotną zmianą jest ujednolicenie czasu trwania zajęć specjalistycznych – według nowych przepisów **godzina zajęć pomocy psychologiczno – pedagogicznej trwa 45**

minut. Jednocześnie dopuszcza się prowadzenie zajęć w czasie dłuższym lub krótszym niż 45 minut, z zachowaniem ustalonego dla ucznia łącznego tygodniowego czasu tych zajęć, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami ucznia.

Nowością jest też **możliwość wystąpienia przez szkołę do poradni psychologiczno – pedagogicznej z wnioskiem o badanie ucznia.** W przypadku, gdy z wniosków dotyczących dalszych działań mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia wynika, że mimo udzielanej uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole lub placówce nie następuje poprawa funkcjonowania ucznia w przedszkolu, szkole lub placówce, dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki, za zgodą rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia, może wystąpić do publicznej poradni z wnioskiem o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie sposobu rozwiązania problemu ucznia.

O ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki ma też obowiązek niezwłocznego pisemnego poinformowania rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia.

Klasy terapeutyczne

Nowe rozporządzenie o pomocy psychologiczno-pedagogicznej zmienia także zasady organizacji klas terapeutycznych. **Teraz tworzyć je można również w trakcie roku szkolnego**, podczas gdy dotychczas było to możliwe jedynie z początkiem września.

Klasy terapeutyczne organizuje się dla uczniów wymagających dostosowania organizacji i procesu nauczania oraz długotrwałej pomocy specjalistycznej z uwagi na trudności w funkcjonowaniu w szkole wynikające z zaburzeń rozwojowych lub ze stanu zdrowia. To pewna zmiana wobec poprzednio obowiązujących przepisów, które przewidywały udzielanie tej formy pomocy osobom dotkniętym sprzężonymi bądź jednorodnymi zaburzeniami. **W tym przypadku konieczne jest także uzyskanie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej**, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie. Liczba uczniów w tej klasie nie może przekraczać 15.

Nauka ucznia w klasie terapeutycznej trwa do czasu złagodzenia albo wyeliminowania trudności w funkcjonowaniu w szkole, stanowiących powód objęcia go taką formą pomocy.

Należy pamiętać, że rozporządzenie nie wymusza objęcia ucznia taką formą pomocy psychologiczno-pedagogicznej. O tym, czy uczeń niepełnosprawny będzie objęty pomocą w formie klasy terapeutycznej, tak jak w przypadku wyboru szkoły ogólnodostępnej, czy specjalnej decydują jego rodzice.

ORGANIZACJA SZKÓŁ I PLACÓWEK

Istotne z punktu widzenia pracy szkoły regulacje określone są w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz.U. poz. 649). Jednocześnie w dużym stopniu odpowiadają one zakresowi spraw określonych w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. W rozporządzeniu zawarto między innymi informacje o liczebności oddziałów przedszkolnych i szkolnych.

Liczba dzieci w oddziale integracyjnym w przedszkolu oraz liczba uczniów w oddziale integracyjnym w szkole wynosi **nie więcej niż 20, w tym nie więcej niż 5 dzieci lub uczniów niepełnosprawnych.**
Za zgodą organu prowadzącego szkołę lub przedszkole liczba dzieci niepełnosprawnych w oddziale **może być wyższa niż 5**, jeżeli uczeń uczęszczający do tego oddziału uzyska orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane z uwagi na niepełnosprawność w trakcie roku szkolnego. Doboru dzieci i uczniów do oddziału integracyjnego dokonuje dyrektor szkoły lub przedszkola za zgodą ich rodziców, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i uczniów, w tym dzieci i uczniów niepełnosprawnych.

Zmianie uległy zapisy dotyczące liczebności dzieci/uczniów w oddziałach specjalnych. Zgodnie z zapisami w rozporządzeniu liczba dzieci w **oddziale specjalnym w przedszkolu wynosi:**

1) w oddziale dla dzieci z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – nie więcej niż 4;
2) w oddziale dla dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi – nie więcej niż 4;
3) w oddziale dla dzieci niesłyszących i słabosłyszących – nie więcej niż 8;
4) w oddziale dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – nie więcej niż 8;
5) w oddziale dla dzieci niewidomych i słabowidzących – nie więcej niż 10;
6) w oddziale dla dzieci z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją – nie więcej niż 12;
7) w oddziale zorganizowanym dla dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1–6 – nie więcej niż 5.

Liczba uczniów w oddziale specjalnym w szkole wynosi:
1) w oddziale dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – nie więcej niż 4;
2) dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – nie więcej niż 4;
3) dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z wyłączeniem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – nie więcej niż 6;
4) dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących – nie więcej niż 8;
5) dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – nie więcej niż 8;
6) dla uczniów niewidomych i słabowidzących – nie więcej niż 10;
7) dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją – nie więcej niż 12;
8) dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – nie więcej niż 16;
9) w oddziale zorganizowanym dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1 i 4–7 – nie więcej niż 5.

Należy zwrócić uwagę, że **zarówno w oddziałach specjalnych, jak i w oddziałach integracyjnych nie wskazuje się minimalnej liczby uczniów.**

Liczba uczniów niepełnosprawnych na zajęciach świetlicowych

pozostających pod opieką jednego nauczyciela w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych oraz szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi wynosi nie więcej niż 5. W przypadku zaś szkół specjalnych oraz szkół ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi liczba uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym na zajęciach świetlicowych pozostających pod opieką jednego nauczyciela odpowiada liczbie uczniów określonych dla klas specjalnych.

W rozporządzeniu uregulowano czas trwania zajęć rewalidacyjnych. **Godzina zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych trwa 60 minut!** W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie tych zajęć w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując jednak ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć w okresie tygodniowym (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. poz. 703 - **2 godziny dla ucznia** – z wyjątkiem szkół specjalnych, dla których liczba godzin zajęć rewalidacyjnych jest określona dla całego oddziału).

Rozporządzenie wskazuje też, iż w szkole podstawowej specjalnej i oddziale specjalnym zorganizowanym w szkole podstawowej ogólnodostępnej **dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych na wszystkich obowiązkowych zajęciach edukacyjnych**, z tym, iż nie można łączyć klas z różnych etapów edukacyjnych.

WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA

Zgodnie z art. 127 ust. 10 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo Oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.), opinie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka wydają wyłącznie zespoły orzekające działające **w publicznych poradniach psychologiczno – pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych.** Zapisy ustawy wskazują ponadto, iż wczesne wspomaganie rozwoju dziecka organizuje się w jednym podmiocie, który ma możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii.

Nowością jest zapis stanowiący, iż **na wniosek podmiotu organizującego wczesne wspomaganie rozwoju danego dziecka, na podstawie opinii, organ lub osoba prowadząca ten podmiot może zawierać porozumienia z innymi organami lub osobami prowadzącymi podmioty w celu realizacji części wskazań zawartych w tej opinii.** Porozumienie określa w szczególności: liczbę godzin zajęć w ramach wczesnego wspomagania rozwoju, którymi obejmowane jest dane dziecko w podmiotach zawierających porozumienie, podmiot zobowiązany do przekazywania danych o zajęciach w ramach wczesnego wspomagania, organizowanych dla tego dziecka, zgodnie z przepisami o systemie informacji oświatowej oraz sposób rozliczeń między podmiotami zawierającymi to porozumienie.

W dniu 1 września 2017 roku weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci - Dz.U. poz. 1635). W rozporządzeniu zostały zachowane dotychczasowe rozwiązania dotyczące organizowania wczesnego wspomagania. Zostały uszczegółowione natomiast zadania zespołu wczesnego wspomagania w zakresie współpracy z rodzicami dziecka, z pomiotem leczniczym i ośrodkiem pomocy społecznej. Wśród podmiotów, z którymi zespół wczesnego wspomagania współpracuje, wskazano również przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, oddział przedszkolny w szkole podstawowej, do którego uczęszcza dziecko oraz inne podmioty, w których dziecko jest objęte oddziaływaniami terapeutycznymi w celu zapewnienia spójności oddziaływań wspomagających rozwój dziecka.

Dla zapewnienia wysokiej jakości wsparcia **doprecyzowano warunki, jakie musi spełniać jednostka oświaty, w której organizowane jest wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Musi dysponować pomieszczeniami do prowadzenia zajęć w ramach wczesnego wspomagania indywidualnie i w grupie,** wyposażonymi w sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, odpowiednie do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci oraz zatrudniać kadrę posiadającą kwalifikacje do prowadzenia zajęć w ramach wczesnego wspomagania.

Kwalifikacje do prowadzenia tych zajęć określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. poz. 1575). Posiada je osoba, która:

1) ukończyła jednolite studia magisterskie na kierunku psychologia, studia wyższe na kierunku pedagogika lub pedagogika specjalna w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
2) ukończyła studia wyższe w zakresie fizjoterapii, rehabilitacji ruchowej lub terapii pedagogicznej oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
3) ukończyła jednolite studia magisterskie na kierunku psychologia, studia wyższe na kierunku pedagogika lub pedagogika specjalna, a ponadto ukończyła studia podyplomowe w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, terapii pedagogicznej, terapii rodzin lub innego rodzaju terapii właściwej dla pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
4) ma kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela logopedy określone w § 20 rozporządzenia.

Zasadniczą zmianą, jaka zachodzi w rozporządzeniu dotyczącym organizacji WWRD w porównaniu z dotychczasowym rozporządzeniem, jest wskazanie, że potrzeby dziecka obejmowanego tym rodzajem wsparcia rozpoznawane są w kontekście funkcjonowania dziecka i jego rodziny, ukierunkowane na rozwijanie aktywności i uczestnictwa dziecka w życiu społecznym oraz likwidowanie barier w środowisku ograniczających jego funkcjonowanie.
Zespół, we współpracy z rodzicami dziecka, ma za zadanie określić cele rozwojowe ukierunkowane na poprawę funkcjonowania dziecka, wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu społecznym i przygotowanie do nauki w szkole, likwidację barier utrudniających funkcjonowanie dziecka i jego uczestnictwo w życiu społecznym. Zespół nadal będzie szczegółowo dokumentował działania prowadzone w ramach indywidualnego programu wczesnego wspomagania, prowadząc między innymi **arkusz obserwacji dziecka**, który zawiera ocenę sprawności dziecka w zakresie: motoryki dużej, motoryki małej, percepcji, komunikacji, rozwoju emocjonalnego i za-

chowania, a także ocenę postępów oraz trudności w funkcjonowaniu dziecka.

Tak jak do tej pory, zajęcia w ramach wczesnego wspomagania organizuje się w wymiarze **od 4 do 8 godzin w miesiącu** z tym, że w przypadkach uzasadnionych potrzebami dziecka i jego rodziny, za zgodą organu prowadzącego, miesięczny wymiar godzin zajęć w ramach wczesnego wspomagania może być wyższy.

W nowym rozporządzeniu określono też zakres współpracy zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka z podmiotem leczniczym w celu zintegrowania wielodyscyplinarnych oddziaływań i wsparcia, które udzielane jest dziecku. Współpraca będzie obejmowała diagnozę potrzeb dziecka, wsparcie medyczno-rehabilitacyjne oraz zapewnienie sprzętu specjalistycznego, w tym zaopatrzenia ortopedycznego, a także opieki zdrowotnej nad dzieckiem i jego rodziną oraz porad i konsultacji dotyczących wspomagania rozwoju dziecka.

Przygotowane przez MEN rozwiązania prawne mają pomóc uczniowi z niepełnosprawnościami w realizowaniu obowiązku szkolnego i nauki. Marzena Machałek - Sekretarz Stanu w MEN podczas konferencji prasowej w dniu 11 września 2017 roku dotyczącej wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypomniała, że w subwencji oświatowej ujęte są środki na zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami takiej formy zajęć, jakiej potrzebują. Wiceminister edukacji wskazała, że w przypadku ucznia z autyzmem czy niepełnosprawnościami sprzężonymi kwota bazowa na jedno dziecko wynosi rocznie ponad 50 tys. zł.

Ministerstwo Edukacji Narodowej podejmuje również działania związane z upowszechnieniem informacji o nowych rozwiązaniach w zakresie edukacji dzieci z niepełnosprawnościami. MEN poinformowało na swojej stronie internetowej, iż we wrześniu br. dyrektorzy otrzymają dodatkowe materiały informacyjne, w jaki sposób organizować kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w kontekście nowych rozwiązań prawnych. W połowie października br. zaplanowana jest natomiast konferencja poświęcona edukacji włączającej i wsparciu dzieci z niepełnosprawnościami.

Jolanta Broda
starszy wizytator
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Pamiętajmy o godle i barwach narodowych

Zgodnie z art. 28 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego w koronie w czerwonym polu, a barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony. Godło i barwy, podobnie jak hymn Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają ochronie prawnej. W „Podlaskich Wieściach Oświatowych" nr 3/2017 i 4/2017 zamieściliśmy tekst o hymnie państwowym. W tym numerze przypominamy zasady posługiwania się godłem i barwami Rzeczypospolitej Polskiej.

Szczegółowe regulacje prawne dotyczące godła i barw Rzeczypospolitej zawiera ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2016 poz. 625, z późn. zm.), zwana dalej ustawą. W myśl ustawy orzeł biały i biało-czerwone barwy są symbolami Rzeczypospolitej Polskiej. Otaczanie tych symboli czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji. Symbole te pozostają pod szczególną ochroną prawa.

Ustawa precyzuje, że godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy. Wzór godła Rzeczypospolitej Polskiej zawiera załącznik nr 1 do ustawy.

Wizerunku orła ustalonego dla godła używają m.in. szkoły publiczne i szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Godło Rzeczypospolitej Polskiej umieszcza się m.in. w pomieszczeniach urzędowych i salach posiedzeń, salach wykładowych i lekcyjnych należących do szkół i placówek oświatowo-wychowawczych. Natomiast na budynkach siedzib szkół i placówek oświatowo-wychowawczych umieszcza się urzędowe tablice z godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędowe tablice z zapisem ich nazwy. Zgodnie z przepisami urzędowa tablica z godłem ma kształt owalny w układzie pionowym, obwódkę biało-czerwoną i tło szare, na którym znajduje się godło Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast urzędowa tablica z napisem jest prostokątna w układzie poziomym, ma tło czerwone, a litery napisu białe.

Ponadto godło Rzeczypospolitej Polskiej można umieszczać w innych miejscach, z zastrzeżeniem, że musi być ono otaczane czcią i szacunkiem.

Na budynku siedziby szkoły lub placówki tablicę z godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz tablicę z napisem – zależnie od warunków miejscowych – umieszcza się nad wejściem do budynku lub z boku od tego wejścia w ten sposób, by tablica z godłem znajdowała się bezpośrednio nad tablicą z napisem. Jeżeli szczególne warunki miejscowe nie pozwalają na łączne umieszczenie obu tablic w opisany sposób, umieszcza się tablicę z godłem nad wejściem do budynku, tablicę zaś z napisem z boku od wejścia. Jeżeli przy wejściu do budynku mają być umieszczone tablice urzędowe kilku jednostek organizacyjnych, umieszcza się tylko jedną tablicę z godłem i po jednej tablicy z wypisaną nazwą każdej z tych jednostek. Przepisy określają wymiary tablic. Tablice z godłem mają wymiary 50 cm na 40 cm. Wymiary tablic z napisem zależą od wysokości liter i długości napisu.

Stosunek szerokości tablicy z napisem do jej długości wynosi 1:3. Wysokość liter napisu wynosi 5 cm. Ze względu na długość nazwy można w napisie użyć nazwy skróconej lub liter mniejszych dla części napisu mającej mniejsze znaczenie.

Ustawa określa także, że barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego. Biel i czerwień symbolizują odpowiednio niewinność i majestat (odwagę, waleczność). Wzór barw Rzeczypospolitej Polskiej zawiera załącznik nr 2 do ustawy.

Zgodnie z ustawą każdy ma prawo używać barw Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń, z zastrzeżeniem, że muszą być one otaczane czcią i szacunkiem.

Barwy Rzeczypospolitej Polskiej stanowią składniki flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej.

Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest prostokątny płat tkaniny o barwach Rzeczypospolitej Polskiej (stosunek szerokości flagi do jej długości wynosi 5:8). Wzór tej flagi zawiera załącznik nr 3 do ustawy.

Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej podnosi się na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi siedziby urzędowe państwowych jednostek organizacyjnych, a także organów jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych – z okazji uroczystości oraz rocznic i świąt państwowych.

W czasie trwania żałoby narodowej flagę państwową opuszcza się do połowy masztu.

Godło i barwy Rzeczypospolitej Polskiej są umieszczane w sposób zapewniający im należną cześć i szacunek.

Symbole Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą być umieszczane na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego. Dozwolone jest jedynie umieszczanie na nich godła lub barw Rzeczypospolitej Polskiej w formie stylizowanej lub artystycznie przetworzonej.

W dniach, w które przypadają uroczystości, rocznice i święta państwowe, należy bezwzględnie pamiętać o podniesieniu flagi na budynku siedziby szkoły lub przed nim, a ponadto udekorowaniu go flagami. Jeżeli w budynku znajduje się kilka urzędów, flagę wywiesza urząd, który zarządza budynkiem.

Warunki eksponowania flagi państwowej

1. Flaga państwowa musi być czysta, wyprasowana i niepostrzępiona, a jej barwy nie mogą być wyblakłe.

2. Na otwartym powietrzu flaga jest eksponowana od świtu (na terenie szkoły zwyczajowo nie później niż od godz. 8) do zmroku. Jeżeli uroczystość, rocznica lub święto przypada w przeddzień dni wolnych od pracy, flagi mogą być podniesione przez kilka dni, z tym że jeżeli są pozostawione na noc, to powinny być oświetlone.

3. Nie eksponuje się flagi w dni deszczowe, w czasie zamieci śnieżnej i przy wyjątkowo silnym wietrze.

4. Flaga powinna być zabezpieczona przed zniszczeniem, zerwaniem lub upadkiem na ziemię; nie może dotknąć podłogi, ziemi lub wody.

5. Wielkość flagi powinna być dostosowana do wielkości obiektu (nieodpowiednie jest umieszczanie bardzo małej flagi na dużym obiekcie lub odwrotnie) oraz warunków otoczenia (np. zbyt długa flaga, sięgająca głów przechodniów). Eksponowana flaga nie powinna być również zawinięta ani okręcona wokół drzewca.

6. Na fladze nie powinno się umieszczać żadnych napisów, znaków, symboli, liczb i rysunków.

Sposoby eksponowania flagi państwowej

1.Najbardziej godnym sposobem eksponowania flagi jest umieszczenie jej na maszcie pionowym lub skośnym.

2. Inne sposoby eksponowania flagi to:

a) wywieszenie jej z okna lub balkonu na drążku prostopadłym do ściany budynku,
b) zawieszenie jej pionowo na linie umieszczonej nad ulicą między dwoma budynkami,
c) zatknięcie jej na drążku w skośnym uchwycie przymocowanym do ściany budynku, latarni ulicznej lub pojazdu komunikacji miejskiej,
d) niesienie jej na drzewcu w pochodzie,
e) umieszczenie na drzewcu na specjalnej podstawie w pomieszczeniu, a także na podium – po prawej stronie mównicy, tj. od strony prawej ręki mówiącego (po lewej stronie dla patrzącego na mównicę od frontu); barwy narodowe można drapować w centralnym miejscu na ścianie za stołem prezydialnym; muszą one mieć na odcinku pionowym pas biały z lewej, a na poziomym u góry,
f) umocowanie górnego skraju do poziomej listwy w krytych obiektach sportowych.

Ceremoniał flagowy

1. Podniesienie flagi państwowej może odbywać się publicznie, w sposób uroczysty, przy wykonaniu hymnu państwowego. Dwie osoby rozwijają złożoną flagę, jedna z nich umocowuje ją do linki, a druga trzyma część swobodną tak, by nie dotknęła podłoża. Osoba, która umocowała flagę, wciąga ją na maszt. Druga puszcza skraj części swobodnej dopiero wtedy, gdy jest na wysokości jej ramion.

2. Flagę podnosi się na maszt energicznie, a opuszcza powoli; jeżeli podczas jej podnoszenia jest wykonywany hymn Rzeczypospolitej Polskiej, tempo podnoszenia flagi należy dostosować do czasu wykonywania hymnu (hymnu nie rozpoczyna się do momentu całkowitego przypięcia flagi; podnoszenie flagi zaczyna się wraz z pierwszym dźwiękiem hymnu Rzeczypospolitej Polskiej, czas podnoszenia flagi powinien być taki sam, jak czas trwania hymnu).

3. Podczas ceremonii podnoszenia albo opuszczania flagi lub gdy flaga jest niesiona podczas pochodu, przemarszu, przeglądu, wszystkie osoby, z wyjątkiem tych, które są w mundurach, powinny być zwrócone twarzą do flagi i przyjąć postawę wyprostowaną.

4. W dniach żałoby narodowej flagi na masztach pionowych spuszcza się do połowy masztu. Rano podnosi się flagę na szczyt masztu, po czym powoli opuszcza się ją do połowy wysokości masztu. Wieczorem podnosi się flagę na chwilę na szczyt masztu, po czym opuszcza na dół i składa. Flagi wywieszone na drzewcach na znak żałoby przewiązuje się u góry kirem – czarną wstęgą o długości podobnej do szerokości flagi. Przy flagach na masztach stojących nie używa się kiru. Poza okresem żałoby narodowej nie powinno się opuszczać flagi do połowy masztu. Na znak żałoby po zmarłym pracowniku szkoły lub uczniu można wywiesić flagę koloru czarnego.

5. Po ściągnięciu flagi z masztu należy

ją odpowiednio złożyć.

6. Flagą państwową nie oddaje się honorów (na przykład jej pochyleniem) żadnej innej fladze, znakowi lub osobie.

Eksponowanie flagi Rzeczypospolitej Polskiej z innymi flagami

1. Flaga Rzeczypospolitej Polskiej ma pierwszeństwo przed wszystkimi innymi flagami oraz znakami samorządowymi, organizacji, instytucji itp., a w przypadku flag jednostek samorządowych flagi polskich samorządów mają pierwszeństwo przed flagami zagranicznych jednostek terytorialnych tego samego rzędu.

2. Flagi – niezależnie od tego, czy eksponowane na masztach, czy też np. niesione w pochodzie – umieszczane są w zgodzie z następującą hierarchią:
1) Flaga Rzeczypospolitej Polskiej;
2) Flaga innego państwa;
3) Flaga województwa;
4) Flaga powiatu;
5) Flaga gminy;
6) Flaga Unii Europejskiej;
7) Flaga organizacji ogólnopolskiej;
8) Flaga organizacji międzynarodowej;
9) Flaga służbowa (policji, straży miejskiej, straży pożarnej, poczty itp.);
10) Flaga firmowa (instytucji, organizacji, uczelni, szkoły, klubu sportowego itp.);
11) Flaga okolicznościowa (związana z rocznicą lub imprezą).

Z wymienionymi flagami nie powinno się eksponować flag reklamowych.

3. Jeżeli flaga państwowa jest eksponowana w jednej linii z innymi flagami (np. samorządowymi) lub flagami innych krajów, powinna zajmować pozycję uprzywilejowaną. W przypadku parzystej liczby flag pozycja uprzywilejowana to pozycja skrajna, w przypadku nieparzystej liczby flag – pozycja środkowa (jak na rysunku).

4. Flagi organizacji międzynarodowych (np. Unii Europejskiej lub NATO) nie mają statusu flag państwowych i powinny zajmować drugie miejsce w stosunku do flagi państwowej.

5. W przypadku użycia flag więcej niż jednego obcego państwa, kolejność (po fladze Rzeczypospolitej Polskiej) wyznaczają nazwy tych państw w języku polskim.

6. Jeżeli wraz z flagą Rzeczypospolitej Polskiej są eksponowane flagi różnych krajów i organizacji, maszty powinny być tej samej wysokości.

7.Flaga Rzeczypospolitej Polskiej powinna być podnoszona jako pierwsza i opuszczana jako ostatnia.

8. Flaga państwowa nie powinna być wywieszana na jednym maszcie lub drzewcu razem z inną flagą lub flagami.

Przy eksponowaniu godła państwowego i flagi państwowej warto pamiętać o następujących zasadach:

1. Przyjmuje się, że honorowym miejscem dla flagi jest prawa strona (mównicy, stołu prezydialnego, sceny lub występującej osoby), czyli lewa strona dla patrzącego od frontu. Jeżeli zatem na scenie, w czasie różnych uroczystości i imprez przewidziane jest eksponowanie flag, to należy je umieścić na lewo (dla patrzącego na scenę) od osób przemawiających lub prowadzących uroczystość. W przypadku kilku flag należy umieścić je w kolejności zgodnej z hierarchią flag (tj. dla patrzącego na scenę od strony lewej do prawej). W przypadku wspólnych wystąpień polskiego przedstawiciela oraz przedstawiciela innego państwa dopuszcza się wyjątek od tej zasady – kurtuazyjne ustąpienie honorowej prawej strony fladze goszczonego państwa – ale tylko wewnątrz pomieszczeń (przykładem jest eksponowanie flag za plecami uczestników rozmów lub konferencji prasowej – podczas wspólnego wystąpienia gospodarza i gościa – flaga polska ustępuje wówczas pierwszeństwa fladze gościa; gość, który występuje z gospodarzem, zajmuje miejsce po jego prawej stronie; flagi państwowe gościa i gospodarza znajdują się odpowiednio za plecami każdego z nich).

2. Kiedy obok siebie eksponowane są flaga Rzeczypospolitej Polskiej i wizerunek Orła Białego, flagę umieszcza się po prawej stronie orła (lewej stronie dla patrzącego od frontu).

3. Tradycyjnie godło i flaga pełnią rolę szczególnych znaków informacyjnych – należy je umieszczać w takich miejscach i w takiej liczbie, aby tę rolę spełniały; przy zwielokrotnieniu stają się dekoracją.

4. Barwy narodowe różnią się od flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej tym, że nie mają określonych proporcji długości do szerokości; trzeba jednak pamiętać, że szerokość obu pasów musi być równa.

5. W czasie uroczystości otwarcia jakiegoś obiektu, odsłonięcia pomnika lub tablicy pamiątkowej zalecane jest

użycie wstęgi w barwach państwowych. Nie można jej użyć jako zasłony lub przykrycia pomnika lub tablicy. Po przecięciu wstęgi należy ją zabezpieczyć, aby nie upadła na ziemię ani nie była deptana. Na wstędze (podobnie jak na fladze państwowej) nie powinno się kłaść żadnych przedmiotów, w tym wieńców lub kwiatów.

Godło państwowe wewnątrz pomieszczenia urzędowego i sal lekcyjnych

W pomieszczeniach urzędowych zajmowanych przez dyrektora szkoły lub takich, w których dochodzi do kontaktu ze szkołą, godło najlepiej umieścić na ścianie na wprost wejścia, nad głównym biurkiem dyrektora (nauczyciela) albo na innej ścianie w miejscu widocznym od wejścia. Godło państwowe powinno mieć formę (w tym kolorystykę, także tła, na którym umieszczono orła) zgodną z ustawą. W celu szczególnego wyeksponowania godła na tej samej ścianie lub części ściany, na której jest ono umieszczone, nie powinno się umieszczać innych przedmiotów (np. kalendarzy, obrazów, zdjęć, tablic). Zdarza się, że nad wizerunkiem Orła Białego umieszczany jest krzyż, natomiast np. wizerunki herbu województwa, miasta czy gminy można umieścić poniżej i na prawo od godła państwowego (patrząc od frontu).

Godło na stronie internetowej szkoły

Zamieszczając godło państwowe na stronach internetowych szkół, powinny one posługiwać się wzorem określonym w ustawie. Godło państwowe zawsze, nawet jeżeli poza nim nie umieszcza się na stronie innego znaku (np. herbu województwa, miasta lub gminy albo logo szkoły), powinno być umieszczone na pozycji uprzywilejowanej, tj. w lewym górnym rogu strony.

Dokumenty szkolne

Używanie wizerunku orła na pismach i dokumentach urzędowych powinno być zastrzeżone do sytuacji określonych w przepisach prawa, np. w rozporządzeniu w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych.

Symbole państwowe w sytuacjach codziennych

1. Obywatele nie powinni umieszczać flagi na maszcie znajdującym się na szczycie ich domów czy innych prywatnych zabudowań. Umieszczenie takie jest oznaką, że wewnątrz budynku sprawowane są funkcje państwowe. Osoby prywatne wywieszają flagi przy wejściu do swego budynku, z okna lub na balkonie, mogą także ją podnieść na maszcie przed swym budynkiem.

2. Barwy narodowe mogą być noszone na przykład w klapie płaszcza, marynarki lub żakietu w formie biało-czerwonej wstążki lub kokardy (biel umieszczona jest w środku, czyli w sercu kokardy, a czerwień na zewnątrz). Jeżeli podczas marszu nad głowami maszerujących jest niesiona poziomo szeroka i długa wstęga w barwach narodowych, to jej pas biały musi być po lewej stronie dla patrzącego na czoło pochodu.

3. Osoby z umieszczonym na ubraniu wizerunkiem godła lub flagi powinny pamiętać o szacunku do symboli państwowych i zachowywać się godnie.

4.Artystyczne przetworzenia wizerunków flagi lub godła nie mogą ich ośmieszać; symboli państwowych nie umieszcza się na chusteczkach, serwetkach lub innych przedmiotach przeznaczonych do okresowego użycia i następnie wyrzucanych; flagi nie używa się jako nakrycie stołu czy opakowanie jakiegoś przedmiotu.

5. Symbole państwowe innych państw należy traktować z takim samym szacunkiem, jakiego oczekujemy od innych w stosunku do polskich symboli państwowych.

Warto, aby dyrektor szkoły ustalił dni w roku, w których będzie podnoszona (wciągana) flaga państwowa na maszt przed budynkiem lub umieszczana na drzewcu na ścianie budynku czy w jego wnętrzu. Wskazane jest, aby zapisy określające odpowiedzialność za używanie symboli państwowych były wprowadzone do wewnątrzszkolnego dokumentu określającego zakresy obowiązków odpowiedzialnych pracowników. Odpowiedzialność powinna obejmować w szczególności:

a) właściwe umieszczanie godła i flag,
b) terminowe wywieszanie flag,
c) okresowe sprawdzanie stanu godła i flag,
d) wymianę zużytych flag,
e) zbieranie flag wycofanych z użytku w celu ich godnego zniszczenia.

Przy zakupie nowych godeł i flag należy upewnić się, że są zgodne z wzorami zawartymi w ustawie. Godła i flagi powinny być utrzymywane w czystości, niezniszczone, nieuszkodzone, niepogniecione, niepostrzępione, niewyblakłe itp. Powinny też być przechowywane w czystym pomieszczeniu, zabezpieczone przed zniszczeniem lub kradzieżą.

Wycofane z użycia godła i flagi należy gromadzić i niszczyć w sposób godny, najlepiej przez niepubliczne spalenie, po pozbawieniu ich cech używalności. Jeżeli używane są flagi z papieru, należy zapewnić odpowiednie warunki do ich zebrania po zakończeniu uroczystości oraz odpowiedniego zniszczenia; flagi nie powinny być wyrzucane do śmietnika ani rzucane na ziemię. Metalowe tablice z godłem należy dokładnie zamalować przed zezłomowaniem lub pociąć. Flagi związane z wyjątkowymi wydarzeniami lub nieaktualne godła czy tablice można przekazać do muzeum.

Polskie symbole narodowe decydują o tożsamości naszego państwa, stanowią nierozerwalną część tradycji Polski i Polaków. Poszanowanie dla nich powinno stać się zewnętrzną oznaką patriotyzmu i szacunku dla własnego kraju i narodu. Szanujmy nasze symbole!

Wykorzystano:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 roku o godle, barwach i hymnie Rzeczpospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 625, z późn. zm.)
3. „Protokół flagowy", http://album-polski.pl/IHW_WWW/index.php?act=view&ktg=32&idt=125, dostęp: 5 lipca 2017 r.

dr Tadeusz Mosiek
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Ważny dzień w oświatowym kalendarzu

Szkolny kalendarz tchnie bogactwem ważnych dat. Październik jest również takim miesiącem – świętujemy Dzień Edukacji Narodowej. To okazja do zwrócenia uwagi na ciężką pracę nauczycieli, wychowawców i pracowników oświaty. Są kwiaty, ciepłe słowa, uznanie i wspomnienia. Uznanie Dnia Edukacji Narodowej za święto państwowe nadaje mu szczególnego charakteru.

Poza uroczystościami szkolnymi odbywają się uroczystości miejskie i wojewódzkie a także ogólnopolskie. W naszym województwie już 13 października odbyła się pierwsza z nich. Łomża była miejscem, w którym Jadwiga Mariola Szczypiń – Podlaski Kurator Oświaty oraz Mariusz Chrzanowski – Prezydent Łomży zaprosili wyróżniających się nauczycieli i pracowników szkół i placówek z rejonu obejmującego łomżyńską Delegaturę Kuratorium Oświaty w Białymstoku.

Następnego dnia podobne uroczystości zorganizowano w Białymstoku i Suwałkach. Pani Kurator witając gości dziękowała im za poświęcenie czasu na uczestnictwo w świętowaniu ze społecznością nauczycielską. Wśród zaproszonych byli min. Jarosław Zieliński – Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Bohdan Paszkowski - Wojewoda Podlaski, parlamentarzyści, przedstawiciele służb mundurowych, kościołów, samorządów oraz instytucji współpracujących ze szkołami.

Pani Kurator przybliżyła zebranym historię Dnia Edukacji Narodowej w kontekście powołania przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego Komisji Edukacji Narodowej z jej celami, osiągnięciami oraz niestety z tragicznym finałem.

Pozostali mówcy w słowach skierowanych do uczestników uroczystości podkreślali wdzięczność za trud codziennej pracy dydaktycznej i wychowawczej. Wiele uwagi poświęcili także wprowadzanej reformie oświaty i nadziejom związanym z jej efektami.

Uroczystości te były okazją do uhonorowania najlepszych nauczycieli i pracowników odznaczeniami państwowymi i resortowymi, nagrodami Ministra Edukacji Narodowej oraz Podlaskiego Kuratora Oświaty. W tym roku postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Edukacji Narodowej za zasługi w działalności na rzecz rozwoju oświaty, za osiągnięcia w pracy dydaktycznej w woj. podlaskim odznaczenia wręczono:

Złote Krzyże Zasługi - 3 osobom,
Srebrne Krzyże Zasługi - 6 osobom,
Brązowe Krzyże Zasługi - 18 osobom.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Edukacji Narodowej za wzorowe wyjątkowe sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej:
Medal Złoty za Długoletnią Służbę otrzymało 59 osób,
Medal Srebrny za Długoletnią Służbę - 53 osoby,
Medal Brązowy za Długoletnią Służbę - 29 osób.
Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania Minister Edukacji Narodowej przyznała 338 osobom z woj. podlaskiego.

Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska przyznała także nagrody pieniężne, które wręczono 28 osobom, z kolei Podlaska Kurator Oświaty Jadwiga Mariola Szczypiń - przyznała takie nagrody 45 osobom.

Najwyższy honorowy stopień profesora oświaty przyznano 5 nauczycielom woj. podlaskiego:
Halina Muryjas-Rząsa – nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół Miejskich nr 3 w Grajewie,
Jarosław Schabieński – nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie w Zespole Szkół nr 2 w Suwałkach,
Bożena Teodozja Śliwowska – dyrektor Katolickiego Gimnazjum i Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Łomży,
Radosław Cezary Gwizdon – nauczyciel historii sztuki w Liceum Plastycznym w Łomży,
Jerzy Kozłowski – nauczyciel gry na akordeonie w Zespole Szkół Muzycznych w Białymstoku.

Tytuły profesora oświaty zostały wręczone przez Panią Premier Beatę Szydło podczas uroczystości w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów 16 października bieżącego roku.

W Białymstoku wręczono medal Pro Patria przyznany Małgorzacie Górniak – dyrektorowi Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 3 w Białymstoku, za szczególne zasługi w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

Podczas suwalskiej i białostockiej uroczystości wręczono podziękowania za organizację i aktywny udział w przygotowaniu młodzieży do Wojewódzkiego Festiwalu Piosenki i Poezji Patriotycznej, który jest najstarszą młodzieżową imprezą tego typu. Miarą festiwalu jest nie tylko piękno słowa i muzyki, ale przede wszystkim miłość do Ojczyzny.

Cieszy fakt, że wśród społeczności oświatowej Podlasia jest tak dużo osób wyróżnionych i docenionych. Uroczystości związane z obchodami Dnia Edukacji Narodowej były doskonałą okazją do wyrażenia podziękowań za codzienną pracę, poświęcenie, zaangażowanie w nauczanie i wychowanie młodego człowieka. To radosne święto dało też możliwość wspólnych wspomnień i refleksji.

Krzysztof Ostrowski
st. wiz. Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Zdjęcia na okładce oraz rozkładówce pochodzą z uroczystości Dnia Edukacji Narodowej. Ich autorem jest Lech Stanisław Słoma Sadowski.

Dzień Edukacji Narodowej

Hołd Sybirakom - „Ojczyzna w naszych sercach i pamięci”.

Ten marsz wrósł w tradycję Białegostoku. Wrzesień, to miesiąc, w którym przeżywamy wiele wydarzeń związanych z tragiczną historią naszego narodu. 1 września, 17 września przypominają o agresji dwóch sąsiednich państw na młodą, bo zaledwie 20-letnią II Rzeczpospolitą. Ale jest też i inny dramatyczny fragment historii, upamiętniany w tym samym miesiącu. To, wciąż żywe w pamięci uczestników losy zesłańców na obcą i nieprzyjazną Syberię.

Białystok jest miastem, w którym od kilkunastu lat odbywa się Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru. W 2017 roku marsz przeszedł pod nową nazwą: Międzynarodowy Marszu Pamięci Zesłańców Sybiru. Spotykają się na nim, przede wszystkim bohaterowie, którzy przeżyli to piekło na ziemi. Ludzi tych, niestety, ubywa. Ale liczebność uczestników nie maleje – coraz więcej młodych ludzi uczestniczy w nim, by oddać hołd wszystkim - tym co wrócili i tym, którzy zostali na Wschodzie na zawsze. Harcerze, uczniowie szkół, młodzież zrzeszona w klubach wnuków Sybiraków przyjeżdżają do Białegostoku z całej Polski i spoza granic. Były delegacje zagraniczne z Litwy, Łotwy, Estonii, Białorusi, Ukrainy, Wielkiej Brytanii a także ze Stanów Zjednoczonych. To piękna lekcja historii i dobrze rozumianego poczucia patriotyzmu. Bezpośredni kontakt młodych ludzi z uczestnikami wydarzeń historycznych, rozmowa z nimi, wysłuchanie relacji są skuteczniejsze niż przeczytane w podręczniku opisy faktów.

Tak też było i w tym roku. 8 września rano odbyło się uroczyste nabożeństwo celebrowane przez Arcybiskupa Jakuba, w cerkwi pw. św. Mikołaja Cudotwórcy. O godz. 10.00 przy Pomniku Katyńskim rozpoczęły się główne uroczystości XVII Międzynarodowego Marszu Pamięci Zesłańców Sybiru, który w tym roku przebiegał pod hasłem „Ojczyzna w naszych sercach i pamięci”. Po krótkiej oficjalnej ceremonii uformował się pochód, który ulicami miasta przeszedł do kościoła pw. Ducha Świętego. Tam tradycyjnie już odbyła się uroczysta msza święta w intencji wszystkich rodaków dotkniętych wywózką na Wschód. Przewodniczył jej abp senior Edward Ozorowski. Homilię wygłosił kapelan białostockich Sybiraków ks. Józef Wiśniewski.

Po mszy świętej uczestnicy udali się pod pomnik – Grób Nieznanego Sybiraka. To jedyny taki obiekt w Polsce. Złożono tam prochy nieznanych osób, które przewieziono z Syberii i Kazachstanu.

Odczytano listy, które do uczestników marszu wystosował Andrzej Duda – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej oraz Beata Szydło – Prezes Rady Ministrów. Wystąpili też przedstawiciele władz samorządowych. Delegacje złożyły wieńce i wiązanki kwiatów. Ekumeniczne modlitwy

za zmarłych i zamęczonych oraz salwa honorowa zwieńczyły uroczystości.

Przy okazji warto też dodać, że marsz, to nie jedyna uroczystość w tych dniach. Towarzyszyły mu inne wydarzenia, które uzupełniały wiedzę o Golgocie Wschodu. Wystawy plenerowe i w Centrum Edukacyjno-Wystawienniczym Muzeum Polskiego Sybiru, czy Muzeum Wojska przyczyniają się do pogłębiania wiedzy na ten temat. Warto je zwiedzać, zwłaszcza z młodzieżą szkolną.

Marsz 2017 roku przeszedł do historii, ale za rok i w następnych latach z pewnością odbędą się kolejne. I z pewnością też wezmą w nich udział młodzi ludzie. I jest to budujące, że my dorośli dbamy o pamięć wśród naszych podopiecznych. I róbmy tak za każdym razem, kiedy tylko jest ku temu okazja. A tych w ciągu roku przecież nie brakuje.

Krzysztof Ostrowski
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Z Białegostoku na Międzynarodową Olimpiadę Geograficzną

Absolwentka II Liceum Ogólnokształcącego im. księżnej Anny z Sapiehów Jabłonowskiej w Białymstoku Anna Kurop sięgnęła po najwyższe laury na XIV Międzynarodowej Olimpiadzie Geograficznej, która odbyła się w dniach 2-7 sierpnia br. w stolicy Serbii, Belgradzie. Wspólnie z kolegami z reprezentacji wywalczyła I miejsce w klasyfikacji drużynowej, pokonując reprezentację Rumunii i Stanów Zjednoczonych. Polskę reprezentowało w sumie czworo uczniów z Białegostoku, Bydgoszczy, Tarnowa i Warszawy. W Olimpiadzie uczestniczyło łącznie 41 drużyn z całego świata. Indywidualnie Ania uplasowała się na 3 miejscu.

Zdobycie medalu na olimpiadzie międzynarodowej nie było łatwe. Zawody składały się z testu pisemnego w języku angielskim, sesji terenowej i quizu multimedialnego. Oprócz tego uczniowie przygotowali prezentację na temat własnego kraju, w której motywem przewodnim okazały się … polskie krówki oraz plakat zaprezentowany podczas sesji posterowej.

Aby znaleźć się w reprezentacji Polski, Ania musiała zdobyć wysoką lokatę w czasie zawodów finałowych XLIV Olimpiady Geograficznej oraz wziąć udział w obozie kwalifikacyjnym, organizowanym przez Komitet Główny Olimpiady Geograficznej. Przed wyjazdem do Belgradu polska reprezentacja wzięła udział w IV Bałtyckiej Olimpiadzie Geograficznej. Była to kolejna okazja, aby sprawdzić swoje wiadomości i umiejętności. Anna Kurop zdobyła na tych zawodach srebrny medal.

Udział w XIV Międzynarodowej Olimpiadzie Geograficznej był ukoronowaniem kilkuletniej pracy, rozpoczętej jeszcze w trakcie nauki w Publicznym Gimnazjum nr 32 Dwujęzycznym, działającym w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Białymstoku. Anna Kurop od początku przejawiała duże zaangażowanie i zainteresowanie przedmiotem. Chętnie uczestniczyła w zajęciach pozalekcyjnych i brała udział w szkolnych konkursach geograficznych. Jest osobą, która potrafiła postawić sobie wysokie wymagania, aby osiągnąć sukces w ambitnych zamierzeniach i zdobyć międzynarodowe laury. Jej sukcesy pomogły innym uczniom uwierzyć we własne możliwości, co zaowocowało licznym gronem uczestników Olimpiady Geograficznej wśród uczniów II LO.

Cieszymy się, że uczennica naszej szkoły rozsławiła nie tylko naszą placówkę, ale również Białystok i przyczyniła się do sukcesu polskiej reprezentacji na arenie międzynarodowej.

http://www.olimpiadageograficzna.edu.pl/gallery/igeo-2017/

https://men.gov.pl/ministerstwo/informacje/uczniowie-z-polski-zostali-najlepsza-druzyna-mlodych-geografow-na-swiecie.html

Małgorzata Błoszyńska,
II Liceum Ogólnokształcące
im. księżnej Anny z Sapiehów
Jabłonowskiej w Białymstoku

Bo Ty jesteś zdolny, ale leniwy...

Zdarza się, ze porównujemy swoje osiągnięcia z sukcesami innych ludzi, zwłaszcza tych, których uważamy za bardziej utalentowanych, czy pracowitych od nas. Myślimy sobie wtedy – może to wszystko rzucić w diabły? Ale na szczęście, wysiłek i wytrwałość w działaniu pozwalają osiągnąć cele i realizować marzenia.

W szkole nazywani są zdolnymi leniami, dostają dobre oceny, a ich wkład pracy jest mniejszy niż u innych. O takich mówi się, że mają potencjał, są wybitnie zdolni. Zazwyczaj nie zabiegają o dobre stopnie, a i tak je otrzymują. Zdolny, ale leniwy. Ta etykieta przylega do wielu uczniów, którzy odznaczają się wysoką inteligencją. Nie podoba mi się to etykietowanie. Może jest to wygodne sformułowanie przybierające postać stereotypu, ale myślę, że nie niesie ze sobą realnej wartości. Może także niszczyć motywację ucznia i nieprawdziwy obraz samego siebie: „przecież uczyć się muszą ci mniej zdolni, ja jestem zdolny, więc nie muszę".

Często zdarza się, że zdolni uczniowie nie wykorzystują swoich możliwości. Wiedzą o tym nauczyciele, wiedzą też i rodzice. Dlaczego tak się dzieje? Międzynarodowe Stowarzyszenie Mensa Polska cztery lata temu publikując na stronie internetowej tekst „Zdolny ale leniwy" zwróciło uwagę, że *„niesłychanie ważnym czynnikiem jest szkoła i system oceniania. Zdolni uczniowie, właśnie dzięki inteligencji, szybko się uczą. Ta wiedza pozwala im uczyć się tylko tyle, ile trzeba. Wielu inteligentnym dzieciom wystarczy samodzielne przecztanie podręcznika, aby opanować materiał. Nie potrzebują wyjaśnień nauczyciela, odrabiania prac domowych czy też godzin nauki w domu. Ta łatwość pomaga przejść z klasy do klasy bez wysiłku, ale też oducza systematycznej pracy, która prędzej, czy później przydaje się w życiu. Dlatego największą motywacją do rzetelnej nauki jest nagradzanie za realny wysiłek, a nie za posiadaną wiedzę. Każde dziecko chce być ocenione za starania w sposób adekwatny i uczciwy, ponieważ to pokazuje mu, że warto się przykładać. Jeśli rozliczane jest tylko z ocen, szybko nauczy się lenistwa i wykonywania obowiązków na ostatnią chwilę. Te nawyki mogą sprawdzać się na gruncie szkolnym, ale w przyszłości przyniosą więcej szkody niż pożytku"*

Lenistwo zdolnych jest cechą wtórną. Etykietowanie uczniów jako zdolnych leni może doprowadzić do popadania ze skrajności w skrajność. Zachowania takie bywają interpretowane albo jako przejaw zarozumiałości, albo fałszywej skromności. Uczeń postawi sobie w końcu pytanie – „Co ja mam o sobie myśleć?" i odpowie metaforycznie – „Może jestem Einsteinem?".

Problemy wiążące się ze społecznym funkcjonowaniem uczniów postrzeganych jako zdolnych leni, mogą niestety prowadzić do uproszczonych i schematycznych ocen, ram i szablonów. Warto więc pamiętać, że drzemie w nich *„kreatywność, potrzeba zachowana swojej wolności umysłu i działania"* – jak zauważyła w swojej książce „Zdolny leń" Jolanta Nejman.

I krótka refleksja na zakończenie: „Ludzie o wysokiej inteligencji, bez względu na to, czy mają lat dziesięć, czy sześćdziesiąt, cechują się bardzo silną potrzebą wolności myśli, działania, samorealizacji". Fascynujące stają się więc fakty, że np. Katon nauczył się greki w wieku 80 lat. Sokrates w wieku 70 lat nauczył się grać na kilku instrumentach, dochodząc w tym do mistrzostwa, a Michał Anioł tworzył malowidła w wieku 80 lat. Będąc w tym samym wieku Symonides z Keos otrzymał nagrodę poetycką, Goethe ukończył "Fausta", a Ranke rozpoczął „Historię powszechną", którą ukończył w wieku 91 lat.

Maryla Boćkowska
III Liceum Ogólnokształcące
im. K. K. Baczyńskiego
w Białymstoku
członek Polskiego Stowarzyszenia
Nauczycieli Twórczych

Szanowni Państwo Dyrektorzy szkół i placówek oświatowych woj. podlaskiego

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku wystosował prośbę o przekazanie informacji do szkół i placówek woj. podlaskiego na temat zasad uczestnictwa w zajęciach z edukacji leśnej, prowadzonej przez nadleśnictwa ze swojego obszaru. Szczegółowe zasady udziału w takich zajęciach, w tym wskazanie zagrożeń związanych z przebywaniem na terenach leśnych i kwestie organizacyjne zawierają załączniki nr 1 i nr 2 Zarządzenia Nr 32 Dyrektora RDLP w Białymstoku z dnia 05.09.2017 r. Dokumenty te dostępne są na stronie internetowej Dyrekcji Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku: http://www.bialystok.lasy.gov.pl/nadlesnictwa

Osobą koordynującą zadania z edukacji leśnej na terenie RDLP w Białymstoku jest p. Ewa Majewska tel.: 606 912 621, 85 748 18 23.

Zwracamy się do Państwa Dyrektorów o wzięcie powyższych informacji pod uwagę przy organizowaniu zajęć z edukacji leśnej.

Pomyślmy chwilę o ocenianiu

Kwestie oceniania wiedzy i umiejętności uczniów są nieodłączną częścią dydaktyki, chciałoby się powiedzieć „starą jak świat". Zawsze bowiem nauczaniu towarzyszyło ocenianie, więc cóż można na ten temat powiedzieć, skoro wszyscy funkcjonujący w szkolnej rzeczywistości są z procederem oceniania związani od początków swojej dydaktycznej działalności? Ocenianie przeżywało w polskiej oświacie wiele przemian. W moim odczuciu najwięcej zasług ma w tej dziedzinie gdański profesor Bolesław Niemierko. To on bowiem uczył przez lata mądrego i zobiektywizowanego mierzenia poziomu uczniowskiej wiedzy i umiejętności. To on wskazywał najczęstsze błędy oceniania, nazywając je delikatnie: „pułapkami oceniania". Miałam wielkie szczęście być uczestnikiem Podyplomowych Studiów Ewaluacji, Oceniania i Egzaminowania na Uniwersytecie Gdańskim.

Chciałabym więc skłonić czytelników mojego tekstu do głębszej refleksji nad problemem oceniania i do sięgnięcia po prace Bolesława Niemierki, np. „Perspektywy diagnostyki edukacyjnej" czy „Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki". Ocenianie wiadomości i umiejętności uczniowskich to zadania niesłychanie trudne i odpowiedzialne. Czy aby na pewno wszyscy nauczyciele zdają sobie z tego sprawę? Czy nie jest często tak, że oceny są przypadkowe, naznaczone negatywnymi emocjami i nieoddające prawdy o stanie wiedzy ucznia? Moje długoletnie doświadczenie nauczyciela i doradcy metodycznego wskazuje niestety na to, że bardzo wiele problemów niesie potrzeba uczciwego i rzetelnego ocenienia uczniowskiej wiedzy.

Pierwszoklasista przynosi piątkę rodzicom jako spełnienie ich najpiękniejszych nadziei. Jego kariera szkolna zaczyna się od zaufania do stopni i oceniania – pisze profesor Bolesław Niemierko, by w dalszej części swojej pracy badawczej stwierdzić, że już w starszych klasach tejże szkoły podstawowej zaczyna się tzw. gra o stopnie, w której obie strony (czyli nauczyciel i uczeń) sięgają po środki mało lojalne. Często bywa tak, że młodzież ma w sobie powszechną pogardę dla stopni, zakładając, iż nie oddają one w ogóle prawdy o poziomie ich wiedzy i umiejętności. I nie jest to niestety zjawisko samoistne, na ową uczniowska opinię mają wpływ zachowania i procedery stosowane przez oceniających. Ocenianiu bowiem towarzyszyć musi głęboki namysł i duża odpowiedzialność. Ocena bowiem jest informacją dla ucznia, ale też nauczyciela. Sprawdzanie to badanie efektów nauczania, jeśli ze sprawdzianu czy testu oceny są słabe, to może też znaczyć, że nauczyciel niezbyt jasno, dokładnie i efektywnie ową wiedzę przekazał. Może potrzeba tu trochę krytycyzmu w stosunku do siebie – drogi pedagogu! Może więc warto do omawianego już materiału wrócić, może warto to zrobić jeszcze raz, może przeznaczyć dodatkowy czas na powtórzenie? Może warto też wyraźnie wyartykułować te treści, które będą przedmiotem sprawdzania i wierzyć, że jeśli odpowiednio dobrze nauczyliśmy i jeśli zależy nam na efektach naszych dydaktycznych działań, to nasi uczniowie im sprostają w stopniu, który nas zadowoli.

Już słyszę słowa: Ależ oni się w ogóle nie uczą, opuszczają lekcje, nie zależy im w ogóle na posiadaniu wiedzy, mają nasz przedmiot w nosie…itp. Jeśli nawet cytowane tu opinie mogą być prawdziwe, dotyczą zwykle kilku pojedynczych osób, a, moim zdaniem, mówią dużo o tych, którzy je wypowiadają. Jeśli mamy takie powszechne przekonanie, to znaczy, że nie jesteśmy prawdziwymi pedagogami, nie jesteśmy nauczycielami, którym zależy, żeby dobrze nauczyć. A przecież szkoła jest po to, by uczyć, by przygotować do rzetelności w życiu, dalszych studiów i warto robić wszystko, żeby ci, z którymi się spotykamy na lekcjach to rozumieli. Chyba nie idealistycznie wierzę, że autentyczne zaangażowanie nauczyciela w pracę z uczniami, niesie też zaangażowanie w naukę uczniów. Truizm??? Wydaje mi się, że truizm tylko dla malkontentów, a nauczyciel nie może być malkontentem, musi być życzliwym optymistą.

Zaangażowana, pełna życzliwości i optymizmu postawa nauczyciela to tylko malutki, ale ważny czynnik sprzyjający dobremu ocenianiu. Do głębszych refleksji skłoni Was – szanowni pedagodzy – lektura polecanych przeze mnie prac profesora B. Niemierki, z których jeszcze jeden, kończący moje myśli, cytat: .... *rola oceniającego jest w pracy z uczniami rolą kluczową. Nie da się jej uniknąć lub zastąpić maszyną.*

P.S. A zdeklarowanych malkontentów zachęcam do przestudiowania krótkiego eseju Bartosza Jastrzębskiego pt. „ O tym, jak nie wychowywać ni dzieci, ni narodów, czyli słowo o pedagogice wstydu" zamieszczonego w zbiorze tegoż autora pt. „ Ostatnie królestwo. Szkice teologiczno – polityczne". Ciekawe i mądre myśli!

Maria Bartnicka
doradca metodyczny MODM
Honorowy Profesor Oświaty

O wychowawczej roli nie tylko szkoły

Inspiracją do podjęcia tego tematu na łamach „Podlaskich Wieści Oświatowych" stał się jeden z kierunków polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2017/2018, a mianowicie „Wzmacnianie wychowawczej roli szkoły". Dzielę się swoimi refleksjami, mając nadzieję na głos w tej ważnej sprawie Koleżanek i Kolegów Wychowawców.

Szkolny dzwonek już na dobre rozbrzmiewa w każdej szkole. Nauczyciele – wychowawcy podjęli wyzwanie nauczania oraz wychowania dzieci i młodzieży. Trud ich codziennej pracy zaowocuje po latach w życiu każdego młodego człowieka. Co z tych lat spędzonych w szkole zapamięta najbardziej? Pamięć o kim będzie nosił w swoim sercu? Znane porzekadło podpowiada: działaj, ale patrz na skutek. Potrzebne jest otwarcie na każdego wychowanka, zaangażowanie, doświadczenie, ale także ciągły rozwój

wpisany w każde pedagogiczne powołanie.

Nauczanie i wychowanie do trudna, ale wdzięczna droga. Związana jest ona z troską o formację dzieci i młodzieży. Dotyczy także rodziców i nauczycieli. Formacja rozumiana jako umiejętność wiązania rozumu z wiarą. Ta myśl stanowi początek wszelkich działań zorientowanych na wychowanie. Tym, co stanowi istotę naszej pedagogicznej pracy i nadaje jej sens, jest troska o dobro całej społeczności szkolnej. Wszystkie zaś decyzje i kroki, jakie podejmują rodzice i wychowawcy są konsekwencją wcześniej przyjętego spojrzenia na świat i życie człowieka. W pracy wychowawczej w szkole, w szczególności zaś w rodzinie.

Bruna Costacurta zauważa, że *„ziemia, jest ogrodem i przestrzenią naszego życia. Ogród zaś jest tam, gdzie jest człowiek, bowiem słowo ogród znaczy: pielęgnować, strzec i chronić życiodajne relacje osób. Należy się o nie troszczyć, bo jak ogród nie powstają w sposób spontaniczny. Muszą być wypracowane i jak ogród pielęgnowane na kawałku wydzielonej ziemi - przestrzeni bycia ze sobą, aż po przyjaźń sięgającą ludzkiego serca”.* Na relacjach oparte jest wychowanie zarówno w rodzinie, jak i w szkole.

Rodzina jednak ma pierwszeństwo przed szkołą. To właśnie w rodzinie dzieci biorą pierwsze lekcje, tu uczą się stawiać pierwsze kroki, mówić pierwsze słowa. Rodzicom zależy na tym, by wychować człowieka tak, by wchodził w dorosłe życie świadomy swojej tożsamości, by wyrósł na „prawego człowieka”, był «jak drzewo zasadzone nad płynącą wodą, które wydaje owoc w swoim czasie” (Ps. Dawida).

Z rodziny wynosimy fundament życia, na nim się opieramy, do niego wracamy, szczególnie w trudnych chwilach, których życie nie szczędzi. „Drzewo życia” zasadzone w każdym małym sercu chce rosnąć na wolnym powietrzu. Potrzebuje jednak ciągłej pielęgnacji poprzez obecność i spójność wychowawczą oraz wiarygodność postaw wszystkich pracowników szkoły i całej rodziny.
Kto może ją zapewnić, zwłaszcza wtedy, gdy tej spójności i wiarygodności zabraknie, gdy młodym człowiekiem targają pokusy tego świata? Mądry wychowawca – ten, kto wie, jak wydobywać to, co najlepsze z każdego ucznia.

Podstawą pedagogicznej pracy jest szacunek dla godności człowieka oraz wartości transcendentne. O charakterze szkoły decydują nie tyle programy i treści, ile wszyscy członkowie społeczności szkolnej: uczniowie, rodzice, nauczyciele, dyrektorzy. I najważniejszy z programów - program wychowawczy, ustanawiający prymat osoby nad rzeczą i działaniem oraz przekonanie, że każde wydarzenie, niezależnie od tego, czy oceniamy je jako dobre czy złe, jest dobrym materiałem do pracy wychowawczej. Uczymy się również na błędach. Sukces niejedno ma imię.

Potrzebna też jest czujność, bowiem to, co najważniejsze w szkole, dokonuje się niekoniecznie na lekcjach. Słowa uczą, ale to przykłady pociągają, zatem bezcenne jest świadectwo życia dorosłego: nauczyciela, pracownika szkoły, rodzica. Fundamentem zaś – wymagająca miłość oznaczająca realizm wychowawczy. Klimat sprzyjający bądź niesprzyjający kształtowaniu postaw odpowiedzialności, sprawiedliwości i prawdomówności w dużej mierze zależy od niego samego. Uczymy sobą, jak to ujmuje Pani Honorata Kozłowska, nauczyciel i dyrektor szkoły.

Warto też pamiętać, że wychowanie wymaga wyrzeczeń, poświęcenia, stawiania sobie celów.

Szkoła potrzebuje mistrza, uczeń potrzebuje mistrza. Wszędzie bowiem trzeba zawalczyć o człowieka, jego godność, by pomóc mu wzrastać ku mądrości. Gdy szkołę łączy z rodziną miłość i troska o wychowanka, to siła wspólnoty jest potężna, łączy bowiem w człowieku to co materialne, z tym co niematerialne.

Sztafeta pokoleń trwa – co przekażemy młodym, czego sami się nauczymy, jaki będzie nasz dorobek i posag pozostawiony kolejnemu pokoleniu? Warto przywołać tu pytanie, które postawił nam Papież Franciszek w Krakowie w lipcu 2016r. „Czy mieliście odwagę i śmiałość, aby zmierzyć się z różnymi sytuacjami i czy zasialiście coś na przyszłość?” Odpowiedzi na te pytanie znajdziemy w naszych rodzinach i szkołach.

Lucja Orzechowska

Cykl zajęć „Spotkania z Leonem"

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego przewiduje organizację kształcenia w czterech obszarach rozwoju dziecka. Jednym z nich jest emocjonalna sfera rozwoju przedszkolaka.

W świetle dzisiejszych nauk psychologicznych, a co za tym idzie – psychoedukacyjnych, umiejętności związane z rozumieniem, kontrolowaniem i rozładowywaniem emocji lokują się w pierwszej piątce najważniejszych cech osobowości człowieka. Być może jest to przyczyna ogromnego sukcesu cyklu pozycji książkowych Daniela Golemana1 związanych z pojęciem inteligencji emocjonalnej i jej wpływu na różne sfery życia człowieka. Z lektury tych wydawnictw wynika, iż kompetencje związane z nazywaniem, rozumieniem i kontrolowaniem emocji rozwijają się od początku życia człowieka. Kształtować i wpływać na ich poziom należy od momentu przyjścia na świat. Mówi się, iż w pierwszych 6 – latach życia tworzą się schematy emocjonalnej reakcji na trudności i stres oraz umiejętność radzenia sobie w momentach kryzysowych. W związku z tym cieszyć się

należy, iż ta sfera życia przedszkolaka została wyszczególniona jako odrębny dział.

Zadaniem nauczycieli wychowania przedszkolnego jest znalezienie odpowiednich metod i form pozwalających zrealizować powyższe treści programowe. Odpowiedzią może być cykl spotkań pt. „Spotkania z Leonem". Zestaw scenariuszy został opracowany przez polskich psychologów: Ewę Czemierowską – Korubę i Huberta Czemierowskiego. Żeby uzyskać uprawnienia do realizacji programu należy przejść dwudniowe szkolenie. Koncepcja jest opracowana szczegółowo. Nauczyciel otrzymuje scenariusze, zestaw pomocy dydaktycznych, a podczas szkolenia poznaje sposoby osiągania założonych celów.

Główne zadania koncentrują się na: pogłębianiu świadomości własnych uczuć, uwrażliwianiu na potrzeby i uczucia innych ludzi, poznaniu konstruktywnych sposobów wyrażania złości, naukę radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, uświadomienie swojej roli w pomaganiu innym, poznaniu zasad dobrej współpracy. Każdy scenariusz zaczyna się opowiadaniem – historyjką, a podsumowaniem jest krótki wierszyk, który zawiera wniosek płynący z zajęć. W celu wywołania trwałych zmian w myśleniu dzieci, zajęciom należy nadać specjalną oprawę – w sali musi zamieszkać kameleon Leon, może być wykonany z włóczki, może być stworkiem z plastiku. Należy zaaranżować miejsce do przechowywania Leona i podkreślić, że dzieci mogą z nim rozmawiać, jeśli mają ochotę. Przyda się również specjalna tablica, na której znajdą się wierszyki podsumowujące poszczególne spotkania. W naszym przedszkolu dzieci tworzą swoje własne książeczki z wierszykami, tzn. po podsumowaniu zabaw otrzymują powieloną treść i obok rysują ilustracje do zagadnień, które były omawiane. Kolejne kartki zostaną zszyte w małą książeczkę, dzieci zabiorą je do domu i będą mogły czytając przypominać sobie treść zajęć. Oczywiście mamy na celu utrwalenie uczonych zagadnień. Jest to tym bardziej możliwe, że w naszej placówce rodzice są włączani w proces wychowawczo – dydaktyczny, a więc zapoznajemy ich szczegółowo z celowością i efektami podejmowanych przez nas inicjatyw. Rozumieją to i doceniają, ale też chcą być podmiotem sprawczym, a my im w tym pomagamy, dając do ręki takie narzędzie, jakim się stanie książeczka: „Marysi… Jasia…. Szymona spotkania z Leonem"

Na podsumowanie przykład jednego z wierszyków kończących zajęcia:

„Ten, kto innych źle traktuje
Niezbyt dobrze się poczuje,
Kiedy nikt się z nim nie bawi
I samego go zostawi.

Gdy dokuczać chcesz koledze,
Musisz też mieć taką wiedzę,
Że igrając z jego złością
Przypłacisz to samotnością"

Bożena Szewczul
Przedszkole Samorządowe nr 48
„Bajkowa Kraina" w Białymstoku

Dobre maniery znamy i nimi się wyróżniamy

To temat rocznego planu pracy z zakresu edukacji kulturalno-społecznej realizowanego w roku szkolnym 2016/2017 w Przedszkolu Samorządowym Nr 29 „Fantazja" w Białymstoku.

Został on poświęcony zasadom savoir vivre w różnych sytuacjach. Nadrzędnym celem planu było propagowanie właściwych wzorców zachowań i podniesienie kultury osobistej wśród dzieci.

Wychowanie przede wszystkim polega na tym, by zwalczyć egoizm, a przyzwyczaić do liczenia się z innymi. Życzliwość dla ludzi, wzgląd na otoczenie, uprzejmość, opanowanie to podstawy kulturalnego sposobu bycia, które kształtują się już od najmłodszych lat. Pewne postawy nabyte w dzieciństwie pozostaną na dalsze lata życia, dlatego dziecko już w wieku przedszkolnym musi poznać normy i zasady zachowania, które obowiązują w danej grupie i społeczności. Zasady muszą być jasne, zrozumiałe dla dziecka i konsekwentnie wprowadzane w życie.

Z realizacją planu wiązało się szereg przedsięwzięć, które dokonywały się w naszym przedszkolu. Jedne z nich miały charakter regularny, inne były podejmowane jednorazowo.

We wrześniu we wszystkich grupach wiekowych zostały opracowane „Kodeksy dobrego zachowania", czyli zasady postępowania w przedszkolu. Umieszczenie ich w widocznym miejscu sali pozwalało na częste odwoływanie się do ustalonych z dziećmi norm.

Wielką wagę przywiązywałyśmy do wyrabiania szacunku do pracy własnej i innych poprzez wdrażanie do samodzielności w szatni i łazience oraz dbania o ład i porządek w swoim otoczeniu przedszkolnym.

Organizowałyśmy szereg zajęć i zabaw dotyczących stosowania „czarodziejskich słów", które również miały zniechęcić do stosowania wulgaryzmów.

Ważnym tematem poruszanym w ciągu całego roku była „tolerancja". „Inni, ale tacy sami"- to cykl zajęć kształtujących u dzieci tolerancyjne zachowania wobec odmienności w wyglądzie i sprawności innych ludzi, dostrzeganie potrzeb innych, budowanie empatii, okazywanie pomocy rówieśnikom i młodszym kolegom.

Literatura dziecięca dostarcza wielu wzorców dobrych obyczajów. W minionym roku szkolnym wielokrotnie organizowane były spotkania z rodzicami, dziadkami, zaproszonymi gośćmi, którzy czytali przedszkolakom bajki, opowiadania, wiersze w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom" i „Białostocki Tydzień Czytania Dzieciom". Ciekawymi wydarzeniami w naszym przedszkolu były spotkania autorskie z poetkami, pisarkami dla dzieci. Wzbogacanie kącików książki o pozycje związane z tematem planu rocznego zachęcało dzieci do sięgania po nie każdego dnia. Dzieci ze starszych grup wiekowych uczestniczyły w spotkaniach czytelniczych poświęconych tematyce savoir vivre w bibliotece Zespołu Szkół Mechanicznych.

W celu uatrakcyjnienia przekazu treści dotyczących kulturalnego zachowania w różnych miejscach i sytuacjach stosowałyśmy środki audiowizualne. Dzieci mogły zapoznać się z ekranowymi wzorcami zachowań.

Przygotowywane uroczystości ogólnoprzedszkolne przyczyniały się do promowania uniwersalnych wartości i podnoszenia poziomu kultury osobistej wśród dzieci. Oto niektóre z nich:

- „Bal księżniczek i rycerzy"- dyskoteka karnawałowa
- „Mistrz dobrych manier"- quiz
- „Starszaki – maluchom"- inscenizacja na podstawie twórczości Juliana Tuwima, Jana Brzechwy i innych poetów
- „Dobre maniery w wierszu i piosence"- przegląd recytatorsko- wokalny
- Przedstawienie teatralne w wykonaniu kadry przedszkola
- „Dzień Babci i Dziadka"
- „Festyn rodzinny"
- „Potyczki rodzinne"- przedszkolna impreza sportowa"

Szczególną uwagę przywiązywałyśmy do uwrażliwiania dzieci na krzywdę drugiego człowieka. Wdrażałyśmy do udzielania pomocy potrzebującym poprzez udział w akcjach charytatywnych organizowanych w

przedszkolu, to jest: „Góra Grosza", „Wózki za nakrętki". Zorganizowałyśmy zbiórkę artykułów dla dzieci z Domowego Hospicjum dla dzieci" podczas „Dnia Dobrych Uczynków" i na rzecz chorego chłopca podczas akcji „Przedszkolaki Hubertowi".

Sprawianie radości innym wyrabia u dzieci pozytywne zachowania społeczne. W związku z tym została utworzona tablica imienin p.t.: „Bądź koleżeński- pamiętaj o innych". Przypominała o imieninach nie tylko dzieci, ale również rodziców, dziadków i innych osób. Hucznie obchodzono urodziny naszych wychowanków.

Kształtowaniu prawidłowych postaw społecznych sprzyjały organizowane zabawy tematyczne w kąciku lalek, m.in.: „Przyjęcie dla pluszaków", „Nakrywamy do stołu". Podczas nich dzieci przyswajały zasady kulturalnego zachowania przy stole, które stosowały podczas codziennych posiłków.

Swobodna zabawa, to również doskonała okazja do przyswajania obowiązujących zasad: „Nie rób drugiemu co tobie niemiłe", „Nie krzywdź innych" „Jeżeli chcesz pożyczyć czyjąś rzecz, zapytaj o zgodę właściciela"

„Nie niszcz cudzej własności".

Wycieczki do miejsc użyteczności publicznej organizowane w ciągu całego roku, to szansa na podkreślenie wagi kulturalnego zachowania w sklepie, bibliotece, teatrze czy w środkach komunikacji, a także wdrażanie do dbania o estetykę stroju i dobór odpowiedni do okoliczności.

Jeden z punktów planu rocznego skierowany był do rodziców naszych wychowanków. Od kilku lat systematycznie w naszym przedszkolu organizowane są konkursy dla dzieci, rodziców i innych członków rodzin, które mają na celu rozwijać więzi dziecko- rodzice- przedszkole. W minionym roku szkolnym zachęcaliśmy do udziału w następujących konkursach: „Poradnik dobrego zachowania", „Proszę, dziękuję, przepraszam"- konkursy plastyczne; „Bajeczka o dobrym wychowaniu"- konkurs literacki.

Wiek przedszkolny to doskonały czas na ukazanie dzieciom dobrych manier, które są inwestycją w przyszłość. Im wcześniej zaczniemy zwracać uwagę na właściwe zachowanie, tym szybciej uzyskamy oczekiwane efekty. Najłatwiej uczyć savoir- vivre w codziennych sytuacjach oraz pamiętać o tym, że dzieci naśladują zachowanie dorosłych, szczególnie najbliższych mu osób.

Uprzejmość na co dzień, życzliwość i szacunek okazywane innym ludziom oraz dobre maniery sprawiają, że żyje się lepiej i radośniej. Dlatego warto uczyć zasad savoir-vivre'u już od najmłodszych lat.

Alicja Brulińska
Dorota Anna Maliszewska
Przedszkole Samorządowe
Nr 29 „Fantazja"
w Białymstoku

Potrzeby i aspiracje edukacyjne mieszkańców Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego; odsłona pierwsza

Od lat 90 XX wieku bardzo zmieniły się preferencje edukacyjne Polaków. Należy zauważyć, że kształcenie zawodowe, z wielu względów, w znacznej mierze ustąpiło miejsca kształceniu licealnemu, znajdującemu kontynuację nauki na studiach. Działanie kierunkowe zmierzające do tego, by co najmniej 80% absolwentów szkół gimnazjalnych uzyskiwało maturę, sprzyjało aspiracjom rodzin, a skutkowało wyborem krótszej ścieżki edukacyjnej – 3-letniego liceum ogólnokształcącego. Na efekt nie trzeba było długo czekać. Przyrost odsetka osób z wykształceniem wyższym w Polsce był największy w UE – z 15% w 2001r. do 42% w 2013 r. w grupie wiekowej 25-34 lata, podczas gdy w całej UE27 był to wzrost z 24% do 36%.

Zmiany preferencji edukacyjnych w społeczeństwie polskim były racjonalną reakcją na przemiany o charakterze gospodarczym zachodzące w Polsce od końca lat 80. Warto przywołać tu zmiany struktury wynagrodzenia w kierunku wzrostu wynagrodzeń osób wykonujących zawody umysłowe i posiadających kwalifikacje wykraczające poza kwalifikacje, które dawały szkoły zawodowe, zmiany w strukturze produkcji, które skutkowały

osłabieniem czy też upadkiem firm lub wręcz całych branż przemysłu, zgłaszających zapotrzebowanie na pracę absolwentów tzw. zawodówek, likwidacja miejsc pracy w zakładach z małych miejscowości związana z przenoszeniem produkcji do dużych ośrodków przemysłowych i towarzysząca temu niska mobilność przestrzenna pracowników.

Zmianom o charakterze ekonomicznym towarzyszył wzrost aspiracji edukacyjnych w społeczeństwie, przemiany modelu życia zawodowego wymagającego szerszych umiejętności niż oferowane na poziomie szkolnictwa zawodowego, umożliwiających zmianę kwalifikacji i zawodu, polityka państwa nastawiona na kształcenie ogólne. Sygnały płynące ze strony pracodawców wskazują, że preferencje edukacyjne upowszechniające się od końca lat 80. skutkują niedostosowaniem podaży i popytu na pracę zarówno na lokalnym jak i na globalnym rynku pracy.

Według danych GUS między rokiem 1995 a 2013 udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszył się z ponad 30% do 15%, zaś absolwentów techników odpowiednio z 25% do 21%. Spadła także liczba szkół zawodowych, z prawie 3 tys. w roku szkolnym 1990/91 do niespełna 1,8 tys. w roku 2012/13. Ponadto absolwenci zasadnicych szkół zawodowych często kontynuują naukę w technikach uzupełniających Wśród osób w wieku 25-34 lat w 2012 roku jedynie 41% posiadało wykształcenie zawodowe lub policealne zawodowe, podczas gdy w poprzednim pokoleniu było to 62%.

Na te wyniki „pracowała" również powszechna opinia zauważając kategorycznie, że szkoły zawodowe nie przygotowują młodzieży pod potrzeby rynku pracy. Nigdy jednak nie prowadzono prac, które odpowiadałyby na pytanie o skalę tego problemu. Pomysł zbadania i wyznaczenia luki kompetencyjnej, czyli rozbieżności między oczekiwaniami pracodawców a kompetencjami posiadanymi przez absolwentów szkół zawodowych to nowatorskie przedsięwzięcie. Stanowić powinien podstawę optymalnego dostosowywania oferty edukacyjnej kształcenia zawodowego do oczekiwań pracodawców, bowiem będzie efektem miarodajnej i wymiernej współpracy z pracodawcami. Wyniki przeprowadzonych badań będą również stanowić podstawę do planowania skutecznych i trafnych działań marketingowych szkół zawodowych oraz polityki w zakresie kształcenia szkolnictwa zawodowego na obszarze BOF. I powinien to być proces ciągły.

Jak zatem należy planować kierunki rozwoju szkolnictwa zawodowego? Z badań już przeprowadzonych w ramach projektu Centrum Kompetencji BOF – kompleksowy model wsparcia i modernizacji kształcenia zawodowego na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynika, iż blisko 1/3 firm poszukujących pracowników posiadających umiejętności na poziomie szkoły zawodowej sygnalizuje problem ze znalezieniem osób o odpowiednich kwalifikacjach. Tylko około 55% absolwentów szkół zawodowych pracuje w wyuczonym zawodzie a 15% pozostaje bez pracy.

Zauważyć należy, że za podażą pracowników o określonych kwalifikacjach na rynku pracy stoją przede wszystkim decyzje podejmowane w rodzinach. Jakkolwiek idea kształcenia ustawicznego wskazuje na możliwość zmiany i podnoszenia kwalifikacji na rożnych etapach życia, to szczególnie ważne decyzje zapadają w wieku już 15 lat. „Proces odkrywania swojego powołania zawodowego zaczyna się na wczesnych etapach rozwoju człowieka, natomiast moment świadomego wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej przypada wciąż na okres szkoły gimnazjalnej."

Badania dotyczące aspiracji i potrzeb edukacyjnych oparte są na diagnozie aspiracji i potrzeb edukacyjnych młodzieży, która kończąc naukę w gimnazjum zmuszona jest podjąć decyzję co do wyboru szkoły ponadgimnazjalnej i przyszłości zawodowej. Wgląd w czynniki kształtujące potrzeby i aspiracje edukacyjne pozwoli na zaplanowanie działań wspierających system kształcenia zawodowego tak, aby skutecznie zaspokajał zdiagnozowane potrzeby i aspiracje edukacyjne mieszkańców BOF oraz wspomagał wybór satysfakcjonującej ścieżki zawodowej, a jednocześnie odpowiadał na popyt na wykwalifikowanych pracowników zgłaszany przez lokalnych pracodawców.

Aktualnie prowadzone są badania dotyczące diagnozy aspiracji edukacyjnych i zawodowych oraz diagnozy potrzeb edukacyjnych mieszkańców Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, ze wskazaniem obszarów wymagających wsparcia. Pełny wgląd w obraz potrzeb i aspiracji edukacyjnych mieszkańców BOF zapewnią badania różnych kategorii osób zainteresowanych i zaangażowanych w proces podejmowania decyzji o wyborze szkoły ponadgimnazjalnej (ponadpodstawowej od roku szkolnego 2019/20) przez młodzież kończącą gimnazjum (szkołę podstawową). Badania będą realizowane przez 5 lat trwania projektu. Każdego roku obejmą 500 wywiadów przeprowadzonych z uczniami (z użyciem kwestionariusza ankiety internetowej CAWI) i rodzicami (z użyciem kwestionariusza ankiety papierowej PAPI), w 50 wybranych placówkach szkolnych. Uzupełnieniem będą badania jakościowe realizowane z wykorzystaniem wywiadów pogłębionych a także ankiety skierowane do dyrektorów szkół, analizy danych zastanych (desk research) oraz diagnozy z użyciem kwestionariuszy psychologicznych i zawodowych. Uzyskane wyniki wskażą nowe działania kierunkowe służące dostosowywaniu kompetencji pracowników i kandydatów do pracy do aktualnych potrzeb pracodawców nie tylko terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

Bożena Barbara Krasnodębska
Dyrektor Centrum
Kształcenia Ustawicznego
w Białymstoku

Projekt „Erasmus+" realizowany w Szkole Podstawowej nr 47

Nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 47 im. J. K. Branickiego w Białymstoku już po raz kolejny zaangażowali się w realizację europejskiego projektu. W ramach Programu Współpracy Europejskiej ERASMUS+ pod kierunkiem pani Katarzyny Sawickiej biorą udział w Europejskim Partnerstwie Strategicznym finansowanym z unijnych funduszy.

Projekt, w którym uczestniczy nasza szkoła nazywa się „Zrównoważona ekologia w Europie przyszłości". Jego celem jest współpraca z rówieśnikami z innych krajów europejskich dzięki czemu nasi uczniowie będą uczyli się, w jaki sposób dbać o środowisko naturalne. Zadanie jest bardzo ambitne, gdyż w tym roku partnerstwo objęło razem z nami aż dziesięć państw: Wielką Brytanię, która jest koordynatorem, a także: Węgry, Czechy, Szwecję, Włochy, Chorwację, Bułgarię, Hiszpanię, Estonię i Turcję (dwie szkoły).

Co udało się osiągnąć w roku szkolnym 2016/2017? Wybrano maskotkę Szkoły Podstawowej nr 47 – został nią żubr Zubi. Pluszak odwiedza naszych Partnerów i po powrocie opowiada uczniom o swoich przygodach. Na stronie internetowej szkoły powstała zakładka, z której na bieżąco można dowiedzieć się o aktualnych wydarzeniach. Dodatkowo uczniowie poszerzyli swoją wiedzę o państwach biorących udział w projekcie. Przygotowali plakaty powitalne ze słowem „Witajcie" w języku wszystkich partnerów. Pod opieką nauczycieli języka angielskiego tłumaczono słówka do międzynarodowego słownika ekologicznego (Science dictionary) i pisano wiersze o tematyce ekologicznej, które tłumaczono na język angielski. Następnie dzieci wraz z rodzicami i nauczycielami uczestniczyły w tzw. obchodach Dnia Partnera. Spotkania polegały na wykonaniu flag: najpierw estońskiej, a później szwedzkiej, brytyjskiej i tureckiej. Analogicznie do symboli narodowych powstawały plakaty z informacjami i ciekawostkami o wymienionych państwach. Wykonane prace ozdobiły szkolne korytarze, a uczniowie zdobywali w ten sposób nowe wiadomości, które później wykorzystywali w rozwiązywaniu quizów na temat kultury, tradycji i dnia codziennego omawianych krajów. Dodatkowo nauczyciele przygotowali ciekawe prezentacje multimedialne, które przybliżyły uczestnikom i całej społeczności szkolnej wiedzę o wymienionych wyżej państwach. Największą atrakcją cieszyła się jednak degustacja tradycyjnych potraw, wszelkie sałatki, ciasta, kanapki itp. wykonane przez nauczycieli, ale głównie dzieci i ich rodziców znikały ze stolików w szybkim tempie. O tym wszystkim, co się działo podczas Dni Partnerskich, a także o własnych zainteresowaniach uczniowie mogli zamieścić w listach, którymi wymieniali się z rówieśnikami z Włoch, Czech, Szwecji i Estonii.

Równolegle do rozmów i spotkań z partnerami, odbywała się kampania reklamująca zalety ekologicznego stylu życia. Powstało wiele plakatów zachęcających do podróżowania pieszo lub rowerem. Wzięliśmy udział w akcjach pod nazwą „Walking bus", które polegały na tym, że zamiast jechać do szkoły samochodem uczniowie spacerowali indywidualnie lub pod opieką nauczycieli. Nagrano filmiki, w których zachęcano do oszczędzania wody i dbania o czystość wokół nas. Przygotowano plakaty pod hasłem „Zielone przykazania", które stały się wskazówką, jak dbać o naturę. Pod koniec roku szkolnego wszyscy uczestniczyli w obchodach Tygodnia z ekologią oraz w szkolnym Festynie Eco. Festyn miał za zadanie propagować zdrowy i ekologiczny tryb życia. Uczniowie wzięli udział w różnych konkurencjach sportowych, obejrzeli filmy dotyczące ekologii i właściwego sposobu odżywiania się. Razem z rodzicami przygotowali zdrowe przekąski i ciasta, którymi częstowali swoich kolegów i nauczycieli. Został również zorganizowany pokaz mody, stroje w których wystąpili uczniowie wykonano w surowców wtórnych.

Surowce wtórne wykorzystywano także w inny sposób – pod opieką nauczyciela przyrody z zebranych nakrętek, kartonów itp. dzieci wykonały kalendarze. Uczniowie z zerówki w ramach zajęć związanych z recyklingiem zbudowali domek z plastikowych butelek. Starsi uczniowie zaczęli także zbierać plastikowe butelki, żeby zbudować z nich szklarnię i założyć własną uprawę roślin. Rozpoczęliśmy nawet zbiórkę makulatury i udało się zgromadzić aż 300 kilogramów.

W ramach akcji „Zagrożenia i postępowanie w nagłych sytuacjach" odbył się: apel poświęcony bezpieczeństwu pod hasłem „Każde dziecko o tym wie, pan policjant pomóc chce", uczono młodzież bezpiecznych zachowań na jezdni z wykorzystaniem miasteczka ruchu drogowego oraz przypominano, jak udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej, zorganizowano zajęcia na temat niebezpieczeństw i jak sobie z nimi radzić, a na zakończenie odbyło się spotkanie na temat bezpiecznych zachowań w czasie wakacji, szczególnie w czasie pobytu nad wodą.

Zostały także przeprowadzone ankiety sprawdzające wiedzę uczniów na temat ekologii. Kolejne ankiety odbędą się na zakończenie projektu.

Anna Dzieszko

Przedszkole bez zabawek?

Poranek. Dzieci jak co dzień wchodzą do swoich sal. Ale cóż to się stało? W przedszkolnej sali zamiast zabawek na półkach widzą rolki, skarpetki nie do pary, guziki, pudełka, wstążki, nici, kartony, butelki i wiele innych zaskakujących rzeczy. Za chwilę pani wyjaśnia, że na cały miesiąc znikły wszystkie zabawki. I co teraz?

W Niemczech, Szwajcarii i Austrii podobnych przedszkoli jest coraz więcej. Uczestniczą one w ciekawym eksperymencie pt. „Przedszkole bez Zabawek". Także i nasze przedszkole postanowiło przystąpić do tego projektu. Już od kilku lat – cyklicznie tj. raz w roku znikają z naszych sal zabawki. Program ten należy do działań podejmowanych w ramach profilaktyki uzależnień. Nie chodzi o walkę z zagrożeniami, ale o wzmacnianie silnych stron psychiki dziecka, które uodpornią je na uzależnienia. Zależało nam na tym, by dzieci więcej ze sobą rozmawiały, bawiły się, wspólnie tworzyły oraz nauczyły się walczyć z nudą. Twórcy projektu twierdzą, iż ludzie są mniej podatni na wszelkie uzależnienia, jeśli w pierwszych latach życia nauczą się dobrze funkcjonować w społeczeństwie. Uważają, że sprzyja temu okres „odstawienia" zabawek, wyzwala bowiem w dziecku kreatywność i pomaga mu uwierzyć we własne siły.

Przedszkolaki nie mając czym się bawić, zaczęły więcej ze sobą rozmawiać, wspólnie planować, tworzyć nowe zabawki z nieużytków oraz organizować sobie przestrzeń, co zacieśniło wzajemne więzi. Sale przedszkolne zamieniały się w królewskie zamki, pola namiotowe, pralnie, kuchnie, miasta, tory wyścigowe itp. Powstały nowe lalki z drewnianych łyżek, samochody z kartonów, rolek, fotobudka, pacynki ze skarpet, świnki - skarbonki z butelek PET. Dzieci nieśmiałe, otaczające się na co dzień zabawkami, znalazły podczas wspólnych działań przyjaciół. Również rodzice zaobserwowali pozytywne zmiany – twierdzą, że ich pociechy wykazują więcej inicjatywy podczas zabaw domowych.

Naszym celem było rozbudzenie twórczego działania dzieci, rozwijanie kreatywności, dostrzeganie nowych zastosowań dla przedmiotów pozornie bezużytecznych, rozwijanie motoryki dzieci oraz wspieranie współpracy pomiędzy przedszkolem i rodzicami. Jako przedszkole realizujące koncepcję planu daltońskiego mieliśmy okazję do obserwowania pozytywnych efektów naszych codziennych działań: dzieci pracowały zarówno samodzielnie, jak i w parach oraz zespołach, były odpowiedzialne za poszczególne zadania, takie jak wykonanie zabawki lub konstrukcji, dzieliły się rolami wybierając lidera zespołu, który zostawał koordynatorem pracy. Realizując projekt mogliśmy pokazać dzieciom, jak wielką siłę ma ich fantazja, ile niepowtarzalnych rzeczy można „wyczarować" samodzielnie lub z pomocą kolegów, rodziców, nauczycieli, co zaś najważniejsze - podsunęliśmy rodzicom i dzieciom pomysł na to, jak ciekawie spędzić wolny czas .

Joanna Łoniewska
Przedszkole Samorządowe nr 64
w Białymstoku
pn. „Akademia Jasia i Małgosi"

Jeden gram praktyki lepszy niż tona teorii -staże zagraniczne uczniów Zespołu Szkół Technicznych w Białymstoku

Kilka słów o zagranicznych stażach zawodowych uczniów Zespołu Szkół Technicznych im. gen. Władysława Andersa w Białymstoku w ramach projektu „Staże uczniów ZST w Białymstoku szansą na europejskim rynku pracy". Staże trwały 2 tygodnie i odbyły się w firmach w Portugalii i na Węgrzech, gdzie młodzież zdobywała kompetencje (wiedzę, umiejętności i postawy), w celu zwiększenia swoich szans na zatrudnienie na europejskim rynku pracy.

W projekcie wzięli udział przedstawiciele ubiegłorocznych klas drugich i trzecich Technikum Zawodowego i Zasadniczej Szkoły Zawodowej, wszystkich branż funkcjonujących w ZST (łącznie 54 uczniów). Wyjazd stażowy był nie tylko olbrzymią szansą na zdobycie nowych umiejętności, podwyższenie kompetencji, ale także stworzył możliwości poznania innej kultury i wpłynął na integrację zespołu. Uczestnicy projektu mogli naocznie przekonać się, jakie możliwości oferuje młodym ludziom „zagranica", skonfrontowali swoje wyobrażenia na temat jakości życia w obcym kraju, dokonali weryfikacji własnych oczekiwań i predyspozycji. Uczniowie zapytani o wrażenia nie potrafili odpowiedzieć jednym zdaniem. Jako ogromny plus kończących się praktyk wymieniali najczęściej możliwość nawiązania kontaktów z innymi nacjami i poznanie ich kultury.

„W pracy przekonaliśmy się, że jesteśmy dobrze przygotowani do życia zawodowego. Zadania dostawaliśmy różne, czasem mniej, czasem bardziej ambitne, ale doceniono nasze zaangażowanie, punktualność i umiejętność komunikacji" - relacjonuje Jacek Gawina, uczeń klasy II technikum, w zawodzie technik pojazdów samochodowych. To był bardzo pracowity i rozwijający pobyt, nie tylko pod względem zawodowym, ale także kulturowym. Praca za granicą stwarza pewne możliwości, ale nie dla wszystkich. Powinniśmy zacząć doceniać polski rynek pracy.

Młodzież branży gastronomicznej odbywająca staż na Węgrzech realizowała moduł: sporządzanie i ekspediowanie potraw kuchni węgierskiej w czterogwiazdkowych hotelach w Budapeszcie. Praca w hotelowej kuchni wymagała nie tylko zapoznania się z surowcami roślinnymi i zwierzęcymi stosowanymi w kuchni węgierskiej, ale także sporządzania przystawek, dań głównych i deserów.

17-osobowa grupa uczestników stażu branży samochodowej przebywająca w Portugalii realizowała zadanie: diagnostyka pojazdów samochodowych. Wśród licznych kompetencji uzyskanych przez uczniów znalazły się m.in.: umiejętne zlokalizowanie uszkodzeń pojazdów samochodowych na podstawie pomiarów i badań diagnostycznych, stosowanie narzędzi i przyrządów pomiarowych.

Stażyści branży drzewnej (17 uczniów) zajmowali się modułem: naprawa, renowacja i konserwacja mebli zabytkowych w specjalistycznych warunkach pracowni.

Współczesne realia wyraźnie pokazują, że nowoczesna, idąca z duchem czasu szkoła zawodowa nie jest w stanie „być na fali", jeśli nie rozwija swojego wymiaru międzynarodowego. Podniesienie świadomości uczniów na temat innych kultur i krajów, umożliwienie budowania sieci kontaktów międzynarodowych, w celu aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także rozwijanie poczucia obywatelstwa oraz tożsamości europejskiej to niewątpliwe ogromne walory zagranicznych staży zawodowych. Zalety, które dziś stają się koniecznością. W wymiarze indywidualnym „gram praktyki" staje się dla ucznia inspiracją do dalszej pracy nad rozwojem zawodowym i osobowościowym, wpływa niewątpliwie na kształtowanie planów dotyczących przyszłości, bo przecież *„Przyszłość należy do tych, którzy wierzą w piękno swoich marzeń."* — E. Roosevelt

H. Kondratiuk-Chudek
Jacek Gawina,
Grzegorz Bernatowicz,
Marcin Piszczatowski
uczniowie kl. II TZ

Dzień Edukacji Narodowej

14 października 2017 r.